ด่วนที่สุด

ที่ ปน ๐๐๑๔.๒/ว ๑๘๙

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมจังหวัดปัตตานี
๓๐๓ ถนนปากน้ำ ปน ๙๔๐๐๐

๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญชวนสมัครเข้าร่วมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ประจำปี ๒๕๖๖

เรียน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. คู่มือการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน จำนวน ๑ เล่ม
๒. แบบตอบรับ จำนวน ๑ ชุด

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบในหลักการแนวทางการขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน และให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณากำหนดกรอบแนวทางการขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยกรอบแนวทางการขับเคลื่อนดังกล่าว มุ่งเน้นการสร้างการรับรู้ให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยมีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน เป้าหมาย คือ ๑ จังหวัด ๑ เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และทิศทางเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ของประชาคมโลก (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑)

ในการนี้ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปัตตานี ร่วมกับ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้บูรณาการขับเคลื่อนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ารับการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ภายใต้การจัดทำระบบวิเคราะห์ผลการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนด้วยตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) ซึ่งประกอบด้วยการประเมินระดับพื้นที่ และระดับประเทศ ส่งเสริมศักยภาพการพัฒนาและจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและนโยบายการพัฒนาประเทศ ภายใต้กรอบแนวคิดและเกณฑ์การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ๔ องค์ประกอบ คือ เมืองอยู่ดี คนมีสุข สิ่งแวดล้อมยั่งยืน และเมืองแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี ดังนั้น สำนักงานฯ จึงขอเชิญชวนสมัครเข้าร่วมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนประจำปี ๒๕๖๖ หากท่านประสงค์เข้าร่วมฯ โปรดส่งแบบตอบรับไปยังสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปัตตานี ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ envpattani3031@gmail.com **ภายในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๕** (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒) สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ จ.ท. อมรเทพ รักษ์จิตร ตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ และ นายเด่นดนัย อันอตับ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๗๓๔๖ ๐๐๖๗ สามารถดาวน์โหลดเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วยได้ทาง QR Code ที่ปรากฏท้ายหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางปาฮิดา เลิศวงศ์ดี)
นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการพิเศษ รักษาราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปัตตานี

(สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑-๒)

ส่วนสิ่งแวดล้อม
โทร./โทรสาร ๐ ๗๓๔๖ ๐๐๗๓

คู่มือการประเมิน
เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

www.deqp.go.th

กรอบแนวคิด
เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

เมืองอยู่ดี

มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม โครงสร้างพื้นฐานเพียงพอสำหรับคนทุกกลุ่ม มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย ปลอดภัย และเศรษฐกิจมั่นคง

คนมีสุข

คนมีสุขภาพดี ได้รับการศึกษา สวัสดิการและการพิทักษ์สิทธิ์ที่เหมาะสมและเท่าเทียม ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเอื้ออาทร มีกิจกรรม สร้างสรรค์สังคม ดำรงประเพณีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

สิ่งแวดล้อมยั่งยืน

ทรัพยากรธรรมชาติมีความสมบูรณ์ มีพื้นที่สีเขียวเพียงพอ ภูมิทัศน์สวยงาม ของเสียหรือมลพิษถูกจัดการอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และครอบคลุมพื้นที่ ประชาชนมีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เมืองแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี

มีวิสัยทัศน์และแผนงานชัดเจน บุคลากรมีความรอบรู้ และเชี่ยวชาญ ระบบการทำงานได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พร้อมการบริหารจัดการที่ดี และมีนวัตกรรมการพัฒนาเมือง

คำนำ

จากการขยายตัวของเมืองที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่าในปี พ.ศ. ๒๕๖๙ ประเทศไทยจะมีประชากรที่อยู่อาศัยในเขตเมืองเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ ๖๐ ส่งผลให้ความต้องการที่อยู่อาศัยและกิจกรรมต่างๆ เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่จะเปลี่ยนผ่านพื้นที่ชนบทให้ขยายตัวกลายเป็นเมืองเพิ่มสูงขึ้น จึงมีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่มาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ นโยบายระดับชาติได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างบูรณาการและมุ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุลในทุกมิติ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเห็นชอบในหลักการและแนวทางการขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนอย่างบูรณาการ โดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกระดับเพื่อมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) คำนึงถึงการพัฒนาพื้นที่แบบองค์รวม สมดุลในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานที่นำแนวคิดระดับสากล แปลงนโยบายระดับชาติสู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นธงนำทางในการส่งเสริมศักยภาพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ให้สามารถบริหารจัดการท้องถิ่นสู่ความน่าอยู่อย่างยั่งยืน “การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน” มีความมุ่งหวังให้ อปท. ทุกระดับ ได้นำกรอบแนวคิดและเกณฑ์ชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนไปใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนา ซึ่งเป็นเครื่องมือและกลไกส่วนหนึ่งที่สนับสนุนให้ท้องถิ่นรู้สถานะและระดับการพัฒนาที่ครอบคลุม รวมทั้งเป็นการยกระดับสู่การพัฒนาเมืองที่เป็นมาตรฐานสากล และขยายเครือข่ายให้เกิดความเข้มแข็งทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศต่อไป

คู่มือการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนฉบับนี้ เป็นการทบทวนและพัฒนาตัวอย่างกิจกรรมในแต่ละตัวชี้วัดให้มีความทันสมัย เหมาะสม และสอดคล้องกับภารกิจของ อปท. เพื่อมุ่งหวังให้ อปท. ทุกระดับทั่วประเทศสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเมืองตามกรอบแนวคิดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนทั้ง ๔ ด้าน ให้เมืองมีความน่าอยู่ มีการพัฒนาที่สมดุลควบคู่ไปกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในเมืองให้มีความยั่งยืนต่อไป

สารบัญ

๑ การพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ๔

๑.๑ ความสำคัญของการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ๕

๑.๒ ประโยชน์ที่ อปท. จะได้รับจากการเข้าร่วมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ๑๐

๒ กรอบแนวคิดและตัวชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ๑๒

๒.๑ กรอบแนวคิดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ๑๓

๒.๒ ตัวชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ๑๔

๓ การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ๕๖

๓.๑ กระบวนการประเมิน ๕๘

๓.๒ ระดับผลการประเมิน ๖๑

๓.๓ เกณฑ์การให้คะแนนตัวชี้วัด ๖๒

๔ การส่งผลงานเข้าร่วมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ๙๒

๔.๑ วิธีการส่งผลงานเข้าร่วมประเมิน ๙๔

๔.๒ ข้อแนะนำในการส่งผลงานเข้าร่วมประเมิน ๙๕

๑

การพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

๑ การพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

๑.๑ ความสำคัญของการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

จำนวนประชากรในโลกปัจจุบันมากกว่า ร้อยละ ๕๐ อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ถูกจำแนกว่าเป็นเขตเมือง และแนวโน้มของประชากรที่อาศัยในเขตเมืองนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เมืองมีการขยายตัวตลอดเวลาทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรมากขึ้น แนวโน้มดังกล่าว เป็นข้อมูลพื้นฐานที่ผลักดันให้เกิดแนวคิดการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน หรือ Environmentally sustainable city ที่มุ่งเน้นให้เมืองให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการจัดการสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ประชากรบนโลก
ที่อาศัยในเขตเมือง
มีมากกว่า
๕๐%

Environmentally Sustainable City

การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นประเด็นสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ซึ่งอาศัยกรอบแนวคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกัน เพื่อเป็นทิศทางการพัฒนาร่วมกันของประชาคมโลกในช่วงการพัฒนา ๑๕ ปี (กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๓) ประกอบด้วย ๑๗ เป้าหมายหลัก ตอบสนองต่อมิติเชิงพัฒนาในทุกด้าน ตั้งแต่ สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การจัดการ ความร่วมมือฯ และเมื่อพิจารณาเป้าหมายทั้ง ๑๗ เป้าหมายหลัก พบว่า ประเด็นด้านการพัฒนาเมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีการระบุไว้ชัดเจนในเป้าหมายที่ ๑๑ การทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทาน และยั่งยืน นอกจากนี้ยังปรากฏเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายอื่นตามกระบวนทัศน์ที่มองการพัฒนาเชื่อมโยงในทุกมิติอีกด้วย โดยเฉพาะประเด็นสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาเมือง ไม่ว่าจะเป็นการจัดการขยะอย่างครบวงจร การจัดการน้ำเสีย การจัดการคุณภาพอากาศ การเพิ่มพื้นที่สีเขียว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเชื่อมโยงคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรงทำให้ปัจจุบัน แผนหรือนโยบายระดับชาติล้วนให้ความสำคัญต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น

เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนเป็นเมืองที่มีการออกแบบและพัฒนาภายใต้การพิจารณาความสมดุลในประเด็นด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างครอบคลุม มุ่งเน้นการให้ความสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และต้องให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับรากฐานของสังคมต่อการพัฒนาเมือง เมื่อพิจารณาแล้วจึงกล่าวได้ว่ากรอบแนวคิดของเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนนั้น อยู่บนรากฐานตามกระบวนทัศน์ของการพัฒนาที่ยั่งยืนนั่นเอง

ประเทศไทยมีกรอบการพัฒนาของตนเอง ที่ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาศัยหลักภูมิปัญญาและความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนหลักการเดินทางสายกลาง ความสมเหตุสมผลและความรอบคอบตามแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จุดเน้นของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ ความยั่งยืน และได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน

กระบวนทัศน์ทั้งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้ถูกนำมาบูรณาการไว้ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) รวมทั้งนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ดังนั้นแผนงานและแผนงบประมาณของหน่วยงานรัฐทั้งหมด จึงถูกกำหนดให้สอดคล้องกับกระบวนทัศน์ดังกล่าวมาตามลำดับ โดยกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี หรือที่เรียกกันว่าแผน ๖-๖-๔ (๖ ด้าน ๖ ยุทธศาสตร์หลัก และ ๔ ยุทธศาสตร์สนับสนุน) นั้นเป็นกรอบที่ใช้กำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ยุทธศาสตร์ทั้ง ๖ ด้าน ประกอบด้วย ความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับสมดุลและการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ส่วนนโยบายประเทศไทย ๔.๐ สะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยเน้นการออกแบบระบบเศรษฐกิจฐานคุณค่า โดยการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ควบคู่ไปกับการปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ และการผลิตของประเทศให้ออกจากกับดักรายได้ปานกลาง กลายเป็นประเทศที่มีรายได้สูง และกระจายความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจให้ภาคส่วนต่างๆ ได้รับผลประโยชน์อย่างทั่วถึง มุ่งเน้นการเติบโต และการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อพิจารณาประเด็นเรื่องการพัฒนาเมือง พบว่านโยบายระดับชาติของประเทศไทยได้กำหนด

ประเด็นดังกล่าวไว้สอดรับซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ในกระบวนยุทธศาสตร์ของ “**ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี**” พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านที่ ๕ ไว้ คือ “**การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม**” ที่มีแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์นี้ ประกอบด้วย

- สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว
- สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล
- สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ
- พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง
- พัฒนาความมั่นคงด้านพลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ยกระดับกระบวนทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

ซึ่งสอดรับกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่มุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองเป็นอย่างมาก โดยเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของแผนฯ ๑๒ คือ เมื่อสิ้นสุดแผนฯ ๑๒ เมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม ซึ่งแผนฯ ๑๒ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเมืองไว้ ดังนี้

จากนโยบายและแผนการพัฒนาระดับประเทศข้างต้น จัดเป็นนโยบายสำคัญที่ถูกถ่ายทอดลงสู่หน่วยปฏิบัติการ หรือ เมือง อันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหน่วยงานที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้การดำเนินการเรื่องพัฒนาเมืองบรรลุเป้าหมายตามนโยบายและแผนงานเหล่านั้นในบริบทของประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย

“การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน” เป็นแนวคิดการพัฒนาเมืองที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมพัฒนาต่อยอดมาจาก “การประเมินเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน” ที่ได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องนับจากปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ซึ่งเป็นการประสานแนวคิดในการพัฒนาเมืองที่ครอบคลุมทุกมิติการพัฒนา และเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และยังเป็นแนวคิดที่สอดรับกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ ดังกล่าวข้างต้น

กรอบแนวคิด **“เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน”** เป็นแนวทางเพื่อการกำหนดนโยบายและใช้บริหาร **“เมือง”** ที่ครอบคลุมทุกมิติของการพัฒนา ประกอบด้วย **“เมืองอยู่ดี” “คนมีสุข” “สิ่งแวดล้อมยั่งยืน”** และ **เมืองแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี”** ซึ่งทั้ง ๔ องค์ประกอบ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จะขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไม่ได้ เช่น การพัฒนาเมือง ในด้านการจัดทำผังเมือง (องค์ประกอบเมืองอยู่ดี) ส่งผลให้เกิดระบบการจราจรของเมืองที่มีประสิทธิภาพ ลดปัญหาการจราจรติดขัดในเมืองได้ ย่อมส่งผลให้ มลพิษทางอากาศของเมืองลดลง (องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมยั่งยืน) และส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน (องค์ประกอบคนมีสุข) หรือจะเป็นการพัฒนาระบบการคัดแยกขยะต้นทางของครัวเรือน (องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมยั่งยืน) จะช่วยลดปริมาณขยะของเมืองลง ส่งผลให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี สุขภาพอนามัยของประชาชนดีขึ้น (องค์ประกอบคนมีสุข) และส่งผลให้ปริมาณขยะ ณ หลุมฝังกลบลดลง ยืดอายุหลุมฝังกลบได้ และช่วยเมืองในการประหยัดงบประมาณค่ากำจัดขยะ (มิติเมืองแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี)

จึงกล่าวได้ว่าแนวคิดการพัฒนา **"เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน"** นี้ เป็นแนวคิดที่มีความทันสมัย สอดรับกับนโยบายของประเทศไทย และมีความจำเป็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องดำเนินการทั้งการใช้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น และเป็นกรอบในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ อย่างมีส่วนร่วม ที่มุ่งเน้นให้เมืองมีศักยภาพในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม สามารถพัฒนายกระดับเป็นแหล่งเรียนรู้ และเกิดเป็นเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนในที่สุด

๑.๒ ประโยชน์ที่ อปท. จะได้รับจากการเข้าร่วมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ให้ความสำคัญต่อการนำแนวคิดและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นไปปรับใช้ในการพัฒนาเมือง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการเมืองสู่ความน่าอยู่และมีสิ่งแวดล้อมที่ดีอย่างยั่งยืน รวมถึงการเผยแพร่ผลงานที่ดี เพื่อเป็นแบบอย่างและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น เทศบาลที่นำกรอบแนวคิดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนไปปรับใช้ จะได้รับประโยชน์ด้านต่างๆ หลายประการ ดังนี้

สามารถกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาเมืองได้อย่างถูกต้องและทันสมัย

การศึกษาคู่มือประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน จะช่วยให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ โครงการ หรือแนวทางการพัฒนาพื้นที่ตามแนวทางการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ให้เกิดประโยชน์และสร้างความพึงพอใจให้แก่ทุกกลุ่ม เป็นแนวทางที่ถูกต้อง ครบถ้วนและทันสมัย

สามารถพัฒนาการทำงานเป็นทีมของ อปท.

ในการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนต้องประสานการทำงานของทุกสำนัก กอง มิใช่งานของสำนักกองใดกองหนึ่ง อปท. ที่นำแนวคิดไปปรับใช้และส่งผลงานเข้าร่วมการประกวด จึงต้องมีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างสำนัก กอง ต่างๆ จึงช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ การทำงานเป็นทีม เกิดการทำงานร่วมกันในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การทำความเข้าใจกรอบแนวคิด ตัวชี้วัด และเกณฑ์การให้คะแนน การจัดสรรหน้าที่ความรับผิดชอบตามตัวชี้วัด การเก็บรวบรวมผลงาน การนำเสนอผลงานทั้งในรูปเอกสารและการนำเสนอชี้แจงแก่คณะกรรมการ ซึ่งต้องเตรียมการนำเสนอที่ตรงประเด็นชัดเจน กระชับ โดยจะส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์กรที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากขึ้น

เสริมสร้างศักยภาพการทำงานของบุคลากรของ อปท.

ในเกณฑ์และตัวชี้วัดการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน มีแนวคิดที่ครอบคลุมและทันสมัย ถูกต้องตามหลักวิชาการในการพัฒนาเมือง เมื่อบุคลากรของ อปท. ได้ทำการศึกษาแนวคิดดังกล่าว จะเห็นแนวทางการพัฒนาเมือง และยกระดับกระบวนการทำงาน ต้องการเก็บรวมรวมข้อมูลที่จำเป็น การวางแผนการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูล การดำเนินงาน การประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ และการเก็บรวบรวมหลักฐานผลการดำเนินงาน

ทราบระดับการพัฒนาเมือง

การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนเป็นทั้งการประเมินตนเอง และการเปรียบเทียบระดับการพัฒนาของเมืองตนเองกับเมืองอื่น ทั้งนี้เมื่อ อปท. ส่งผลงานเข้าร่วมย่อมทราบผลการพัฒนาของตนเองในแต่ละองค์ประกอบว่า ได้ทำงานไปครบทุกองค์ประกอบหรือไม่ และเมื่อส่งผลงานเข้าร่วม จะทราบว่าเมื่อเทียบกับ อปท. ที่มีงบประมาณใกล้เคียงกันระดับการพัฒนาเมืองอยู่ในระดับใด รวมถึงทราบจุดเด่นและจุดบกพร่องในการพัฒนา เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินงานในอนาคต

ช่วยพัฒนาระบบข้อมูลและการติดตามประเมินผล

เนื่องจากต้องใช้ข้อมูลต่างๆ จากฝ่าย กอง หรือสำนักที่เกี่ยวข้องที่ครอบคลุมทุกภารกิจของ อปท. จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันมากขึ้น เกิดความสะดวกในการนำไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งยังสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวในการประเมินต่างๆ และการรายงานผลการพัฒนาเมืองให้แก่ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจการทำงานของ อปท. และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน และกำหนดทิศทางการพัฒนาเมืองทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ขยายเครือข่ายการเรียนรู้และความร่วมมือ

อปท. ที่ส่งผลงานเข้าร่วมการประเมิน ซึ่งเป็น อปท. ที่มีความมุ่งมั่นและต้องการพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง ก่อให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน รวมถึงเพิ่มโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานจัดการประเมินฯ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการขยายเครือข่ายให้กว้างขึ้นเรื่อยๆ

ส่วน อปท. ที่มีผลงานที่โดดเด่นหรือได้รับรางวัล จะได้รับการเผยแพร่ผลงานสู่ อปท. อื่นๆ และสาธารณชน ผ่านช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะการประกาศผลและมอบรางวัล การเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน การจัดพิมพ์เอกสารรวบรวมผลงาน การเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานต่างๆ นอกจากนี้ ยังจะได้รับการยกระดับและพัฒนาศักยภาพเพื่อก้าวสู่ต้นแบบเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนอาเซียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสนับสนุนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมต่อไป

๒

กรอบแนวคิด
และตัวชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

๒ กรอบแนวคิดและตัวชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

๒.๑ กรอบแนวคิดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

"พัฒนาเมืองอย่างมีส่วนร่วม
สู่การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประชาชน มีคุณภาพชีวิตที่ดี"

กรอบแนวคิดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

เมืองอยู่ดี

มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม โครงสร้างพื้นฐานเพียงพอสำหรับคนทุกกลุ่ม มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย ปลอดภัย และเศรษฐกิจมั่นคง

คนมีสุข

คนมีสุขภาพดี ได้รับการศึกษา สวัสดิการและการพิทักษ์สิทธิ์ที่เหมาะสมและเท่าเทียม ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเอื้ออาทร มีกิจกรรม สร้างสรรค์สังคม ดำรงประเพณีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

สิ่งแวดล้อมยั่งยืน

ทรัพยากรธรรมชาติมีความสมบูรณ์ มีพื้นที่สีเขียวเพียงพอ ภูมิทัศน์สวยงาม ของเสียหรือมลพิษถูกจัดการอย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และครอบคลุมพื้นที่ ประชาชนมีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เมืองแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี

มีวิสัยทัศน์และแผนงานชัดเจน บุคลากรมีความรอบรู้ และเชี่ยวชาญ ระบบการทำงานได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พร้อมการบริหารจัดการที่ดี และมีนวัตกรรมการพัฒนาเมือง

๒.๒ ตัวชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

องค์ประกอบ / ประเด็น	ตัวชี้วัด
เมืองอยู่ดี	
• เมืองมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม	๑. การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามบริบทของเมือง
	๒. การพัฒนาเมืองและชุมชนให้เป็นไปตามผังเมือง
• เมืองมีโครงสร้างพื้นฐานที่ได้มาตรฐานสำหรับคนทุกกลุ่ม	๓. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุม และเหมาะสมกับผู้ใช้ประโยชน์
• เมืองมีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ	๔. การยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ด้อยโอกาส
• เมืองมีความปลอดภัย	๕. การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน
	๖. การจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย
	๗. การป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
คนมีสุข	
• คนมีสุขภาพดี	๘. การเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของคนในเมือง
	๙. การคุ้มครองสุขภาพอนามัย
• คนทุกวัยได้รับการศึกษาอย่างหลากหลายและเท่าเทียม	๑๐. การส่งเสริมการศึกษาอย่างหลากหลายและเท่าเทียม
• คนทุกกลุ่มได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม	๑๑. การจัดสวัสดิการที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน
• ปลอดยาเสพติดและอบายมุข	๑๒. การป้องกันและแก้ไขปัญหาสุรา บุหรี่ ยาเสพติดและอบายมุข
• ครอบครัวมีความอบอุ่นและชุมชนมีความเอื้ออาทร	๑๓. การส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ความสามัคคี และเอื้ออาทรระหว่างคนในชุมชน
• ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม	๑๔. การส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม
• เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสได้รับการพิทักษ์สิทธิ	๑๕. การพิทักษ์สิทธิของเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส
• ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการสืบสานให้ดำรงไว้	๑๖. การอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์ประกอบ / ประเด็น	ตัวชี้วัด
สิ่งแวดล้อมยั่งยืน	
● ทรัพยากรธรรมชาติในเมืองได้รับการดูแลรักษาให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี	๑๗. การดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี
● ของเสียหรือมลพิษถูกจัดการอย่างถูกต้องเหมาะสม	๑๘. การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจรและเหมาะสม
	๑๙. การจัดการน้ำเสีย และมลพิษทางอากาศอย่างเหมาะสม
● พื้นที่สีเขียวและภูมิทัศน์เมืองได้รัยการดูแลรักษาอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม	๒๐. การอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต
	๒๑. การปรับภูมิทัศน์เมืองให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสอดคล้องกับสภาพเมือง
● ประชาชนมีวิถีชีวิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	๒๒. การส่งเสริมการผลิต การบริการ และการบริโภค ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
	๒๓. การส่งเสริมการใช้พลังงานและน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
เมืองแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี	
● การมีวิสัยทัศน์และแผนงานที่ชัดเจน	๒๔. การกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ พร้อมแปลงไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
● บุคลากรมีความรอบรู้และเชี่ยวชาญ	๒๕. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ
● องค์ความรู้และระบบการทำงานได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	๒๖. การสร้างองค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
	๒๗. การสนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตที่ดี
● การบริหารจัดการที่ดี	๒๘. การส่งเสริมให้ผู้บริหารและบุคลากรมีคุณธรรม จริยธรรม ในการบริหารและการทำงาน ตามมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
	๒๙. การมีกระบวนการตอบสนองต่อการให้บริการ ขอรับบริการและจัดการข้อร้องเรียนของประชาชนอย่างครบถ้วนและเป็นระบบ
	๓๐. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของเทสบาล
	๓๑. ความร่วมมือในการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่น
	๓๒. การจัดเก็บรายได้ให้ได้ตามเป้าหมาย การลดรายจ่าย หรือความพยายามในการหารายได้อื่น
	๓๓. ความพยายามในการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามที่คาดการณ์และมีเหตุผลอันควรในการโอนงบประมาณ
● นวัตกรรมการพัฒนาเมือง	๓๔. นวัตกรรมการพัฒนาเมือง

เมืองอยู่ดี

ตัวชี้วัดที่ ๑

การกำหนดทิศทางการใช้ประโยชน์ที่ดินตามบริบทของเมือง

การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนงานโครงการ กรอบวิสัยทัศน์ ในการวางแผน และวางผัง เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยกำหนดทิศทางและรูปแบบของการขยายเมืองและโครงสร้างพื้นฐานไปในทิศทางที่เหมาะสม มีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัยและน่าอยู่ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจ อาทิ การเสนอแนะการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความหนาแน่นของประชากร การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน ความปลอดภัยของประชาชน การคมนาคมขนส่งและสวัสดิภาพทางสังคม เพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่และวัตถุที่มีประโยชน์ หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี หรือเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิประเทศที่งดงาม หรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ พร้อมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ การให้บริการทางสังคมที่เพียงพอได้มาตรฐาน และแก้ไขและบรรเทาปัญหา

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- จัดทำผังเมืองรวม หรือจัดทำผังเมืองเฉพาะ หรือกำหนดเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีส่วนร่วม หรือจัดทำข้อกำหนดเพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน หรือผังเทศบาลหรือผังชุมชน อย่างใดอย่างหนึ่ง
- มีการประกาศแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- มีมาตรการดูแลให้ผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ หรือเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลการใช้ประโยชน์ที่ดิน สามารถบังคับใช้ได้อย่างต่อเนื่อง
- การพัฒนายกระดับหรือปรับปรุงผังเมือง หรือเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และยุคสมัย

เมืองอยู่ดี

ตัวชี้วัดที่ ๒

การพัฒนาเมืองและชุมชนให้เป็นไปตามผังเมือง

การพัฒนาเมืองและชุมชนให้เป็นไปตามผังเมืองรวมและแผนพัฒนา อปท. เพื่อแก้ไขปัญหาทางกายภาพ การขยายตัวของประชากร ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และสังคมเมือง และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่ง อปท. ควรให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ การปรับปรุง การพัฒนาและการสร้างขึ้นใหม่ โดยต้องไม่ขัดแย้งหรือส่งผลกระทบต่อชุมชน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการพัฒนาให้เมืองมีความปลอดภัย มีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่ทั่วถึง การขยายตัวเป็นไปตามผังเมือง จะช่วยลดปัญหาความแออัด ลดการรุกล้ำพื้นที่ทางธรรมชาติ และช่วยสร้างเมืองให้น่าอยู่

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ หรือเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล การใช้ประโยชน์ที่ดินให้แก่ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง
- ส่งเสริมการพัฒนาเมืองและชุมชนให้เป็นไปตามผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ หรือเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล การใช้ประโยชน์ที่ดิน หรือผังเทศบาล/อบต. หรือผังชุมชน หรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาระบบคมนาคมในพื้นที่ พัฒนาระบบขนส่งมวลชน ระบบระบายน้ำ พัฒนาพื้นที่พาณิชยกรรมและการบริการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาและอนุรักษ์ย่านเมืองเก่า เป็นต้น
- ดำเนินการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน ให้เป็นไปตามผังหรือแผนที่เทศบาล/อบต. มีหรือได้ประกาศใช้
- กิจกรรมด้านการวางผังคมนาคมขนส่ง พื้นที่สีเขียว หรือการอนุรักษ์เมืองเก่า ที่สัมพันธ์กับผังเมืองหรือแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- ดำเนินการจัดรูปที่ดินเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่
- เทศบาล/อบต. ออกเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือสนับสนุนการบังคับใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามผังเมืองรวม
- การบังคับใช้ผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะ เทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลการใช้ประโยชน์ที่ดิน และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (กฎหมายควบคุมอาคาร กฎหมายขุดดินถมดิน ฯลฯ) อย่างจริงจัง ตลอดจนการอนุญาตหรือการไม่อนุญาตประกอบกิจการ หรือการก่อสร้างหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมือง หรือเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาเมืองตามผังเมือง ร่วมกับชุมชน

ตัวชี้วัดที่ ๓

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับผู้ใช้ประโยชน์

โครงสร้างพื้นฐานซึ่งเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตของประชาชน เช่น ถนน สะพาน ทางเดินเท้า ชลประทาน ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา โทรคมนาคม ห้องน้ำสาธารณะ สถานที่ออกกำลังกาย อินเตอร์เน็ต พื้นที่สาธารณะ ป้ายบอกทาง เป็นต้น ให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาของเมือง ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ต้องคำนึงถึงมาตรฐานในการดำเนินการ ความครอบคลุมพื้นที่ รวมถึงปรับปรุงและดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้ดี ไม่ชำรุดทรุดโทรม นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงการเตรียมความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุ และการอำนวยความสะดวกสำหรับคนทุกกลุ่มตามบริบทของเมือง

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น
(ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ อินเตอร์เน็ต ระบบขนส่งมวลชน ฯลฯ)

- การกำหนดแผน และการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่สอดคล้องกับผังเมือง หรือยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง
- การกำหนดแผน มาตรการในการจัดทำ พัฒนา และบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง
- กิจกรรมดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดทำ พัฒนา และบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง
- แผนผังแสดงการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานของเมือง
- การประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองที่จำเป็นของเมืองร่วมกับประชาชน ชุมชน หรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง (ต่อ)

โครงสร้างพื้นฐานเฉพาะตามบริบทของพื้นที่
(โครงสร้างพื้นฐานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนทุกกลุ่ม)

- กิจกรรมสำรวจ วิเคราะห์และรายงานลักษณะประชากร (เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส) และลักษณะเฉพาะของเมือง (ลักษณะภูมิประเทศ การสร้างบ้านเรือนปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง ปัญหาภัยพิบัติต่างๆ ฯลฯ) เพื่อวางแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองให้เหมาะสม
- แผนงาน โครงการ กิจกรรม การจัดสร้างและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค เพื่อรองรับการใช้ประโยชน์ของคนทุกกลุ่มตามลักษณะประชากร
- แผนงาน โครงการ กิจกรรม การจัดสร้างและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค เพื่อรองรับภัยพิบัติ ตามลักษณะเฉพาะของเมือง
- แผนงาน โครงการ กิจกรรม การจัดสร้างและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบขนส่งมวลชน เพื่อรองรับการเดินทางของประชาชนทุกกลุ่มในเมือง (รถเมล์ รถราง ฯลฯ)
- การประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตามบริบทของพื้นที่ร่วมกับประชาชน ชุมชน หรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัดที่ ๔

การยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาส

ผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาสถือเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลในเรื่องคุณภาพชีวิต การสร้างงาน รายได้ และการดูแลที่อยู่อาศัยอันเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นภารกิจของ อปท. ในการดูแลทั้งในด้านที่อยู่อาศัย รวมถึงการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม การจัดสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย โดยต้องให้ความสำคัญกับการจัดการด้านที่อยู่อาศัยและชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐานและเพียงพอสำหรับคนทุกกลุ่ม ตลอดจนถึงการจัดบริการสาธารณะ การเสริมสร้างอาชีพ/รายได้ให้แก่คนในชุมชน เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

การยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อย
(ผู้มีรายได้ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท/ ปี)

- กิจกรรมสำรวจข้อมูลที่รายได้ อาชีพ และศักยภาพของผู้มีรายได้น้อย
- ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อย
- กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อย เช่น การสร้างอาชีพ/รายได้เสริม การฝึกอาชีพ ฯลฯ โดยชุมชนมีส่วนร่วม
- ประสานหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อย
- กิจกรรมประเมินผลคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากกิจกรรมที่ อปท. ได้ดำเนินงาน โดยชุมชนมีส่วนร่วม

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง (ต่อ)

การยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ด้อยโอกาส
(ผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนและรับผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม และภัยธรรมชาติ รวมถึงผู้ขาดโอกาสเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน)

- กิจกรรมสำรวจข้อมูลที่อยู่อาศัย สภาพความเป็นอยู่ของผู้ด้อยโอกาสหรือสภาพชุมชนแออัด
- ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาสหรือสภาพชุมชนแออัด
- กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาสหรือสภาพชุมชนแออัด เช่น การปรับปรุงที่อยู่อาศัย การสร้างอาชีพ/รายได้เสริม การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น ฯลฯ โดยชุมชนมีส่วนร่วม
- ประสานหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเช่น สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ฯลฯ ในการยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ด้อยโอกาส
- กิจกรรมประเมินผลคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากกิจกรรมที่ อปท. ได้ดำเนินงาน โดยชุมชนมีส่วนร่วม

ตัวชี้วัดที่ ๕

การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน

หลักเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง เพื่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง สำหรับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงนำมาปรับในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ การพัฒนาเศรษฐกิจให้มีความมั่นคง มีรายได้เพียงพอที่จะเป็นหลักประกันในอนาคตนั้นเป็นกระบวนการคิดและวางแผนด้วยการใช้ข้อมูลและความรู้ วิเคราะห์ความเป็นเหตุเป็นผลก่อนการลงทุนหรือดำเนินกิจการใดๆ

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- การวิเคราะห์บริบทของเมืองในด้านเศรษฐกิจและสังคม
- กำหนดนโยบายและแผนงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลให้สอดรับกับบริบทของเมือง ชุมชน และประชาชนในพื้นที่
- ส่งเสริมให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ชุมชน และประชาชนทั่วไป
- กิจกรรมส่งเสริมชุมชน และครัวเรือนทำตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เช่น กิจกรรมลดรายจ่าย การส่งเสริมการออม การจัดทำบัญชีครัวเรือน การสร้างอาชีพเสริม การรวมกลุ่มของผู้ผลิตหรือผู้บริโภค ฯลฯ
- กิจกรรมการส่งเสริมการประยุกต์ใช้แนวเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงานของ อปท. เช่น การมุ่งสู่องค์กรพอเพียง ฯลฯ
- ประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายและแผนงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ร่วมกับชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัดที่ ๖

การจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย

ภัยพิบัติและสาธารณภัย หมายถึง วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์โรคระบาดในสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ หรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งได้สร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนหรือสังคมจึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมอย่างสม่ำเสมอ สร้างขีดความสามารถในการป้องกันลดผลกระทบ และรับมือกับภัยพิบัติและสาธารณภัย เพื่อช่วยลดความเสียหาย และความรุนแรงจากภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ

*(**หมายเหตุ** ในการประเมินนี้ สาธารณภัยไม่นับรวมอัคคีภัย ซึ่งถือเป็นงานประจำที่ทุก อปท. ปฏิบัติได้ดีอยู่แล้ว)*

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

การจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย

- จัดทำการประเมินความเสี่ยงด้านภัยพิบัติและสาธารณภัยภายในขอบเขตพื้นที่ของ อปท.
- จัดทำแผนรับมือภัยพิบัติและสาธารณภัยในพื้นที่ ทั้งแผนงานป้องกันและลดผลกระทบแผนงานรับมือภัยพิบัติและสาธารณภัย แผนงานฟื้นฟูบูรณะ หรือก่อนเกิดเหตุ ระหว่างเกิดเหตุ หลังเกิดเหตุ
- กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงานและบุคลากรที่มีส่วนร่วมในแผนรับมือภัยพิบัติและสาธารณภัย
- กิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนและกลุ่มเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติและสาธารณภัย
- กิจกรรมการซ้อมรับมือภัยพิบัติและสาธารณภัย
- การประเมินผลการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย หรือการประเมินความพร้อมในการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย โดยเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลัง ๓ ปี

ตัวชี้วัดที่ ๓๗

การป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความเชื่อมโยงกับระบบสังคมโดยรวม และจากโครงสร้างทางกายภาพ มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการอยู่อาศัยและการดำเนินกิจกรรมได้อย่างปลอดภัย

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

ระบบงานจราจร และความปลอดภัยบนท้องถนน

- มีการสำรวจความเสี่ยง จุดเสี่ยง อันจะเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยในการจราจร
- จัดทำแผนป้องกันและดูแลความปลอดภัยในการจราจร
- ดำเนินกิจกรรมป้องกันและดูแลความปลอดภัยในจราจร และความปลอดภัยบนท้องถนนอย่างมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ เช่น การจัดระบบการจราจร การกวดขันวินัยจราจร ฯลฯ
- พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย เช่น สะพานลอย ทางม้าลายไฟแสงสว่าง ป้ายเตือน ระบบสายด่วนรับแจ้งเหตุ การจัดทำป้ายจราจรและสัญญาณไฟจราจร การจัดทำเนินชะลอความเร็ว การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้
- มีเครือข่ายและเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงานร่วมกันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจฝ่ายปกครอง ภาคเอกชน เป็นต้น
- มีการประเมินผลความเสี่ยงด้านระบบงานจราจร และความปลอดภัยบนท้องถนนของประชาชนเป็นระยะ เช่น อุบัติเหตุลดลงเมื่อเทียบกับ ๓ ปีย้อนหลัง จำนวนจุดเสี่ยงลดลง ฯลฯ

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

ระบบงานป้องกันอาชญากรรม

- มีการสำรวจความเสี่ยง จุดเสี่ยง อันจะเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
- จัดทำแผนป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
- ดำเนินกิจกรรมป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ เช่น การติดตั้งไฟแสงสว่างในจุดเสี่ยง จัดทำระบบเครือข่ายความปลอดภัย การบูรณาการข้อมูลความปลอดภัยระหว่างภาคส่วน จัดทำระบบเฝ้าระวังในชุมชน จัดระบบอาสาสมัคร การพัฒนาศักยภาพของผู้รับผิดชอบ การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ ฯลฯ
- มีเครือข่ายและเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงานร่วมกันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจฝ่ายปกครอง ภาคเอกชน เป็นต้น เช่น ฯลฯ (การบูรณาการข้อมูลและภาพจากกล้อง CCTVร่วมกัน)
- มีการประเมินผลความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นระยะ เช่น จำนวนคดีลดลงเมื่อเทียบกับ ๓ ปีย้อนหลัง จำนวนผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลภาพกล้อง CCTV จำนวนการยับยั้งเหตุ เป็นต้น

คนมีสุข

ตัวชี้วัดที่ ๘

การเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของคนในเมือง

สุขภาพที่ดีเป็นภาวะแห่งความสมบูรณ์ของร่างกาย จิตใจ และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม โดยอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและการใช้สติปัญญา ประกอบด้วย (๑) สุขภาพกาย คือ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ร่างกายสามารถทำงานได้ตามปกติ และมีความสัมพันธ์กับทุกส่วนเป็นอย่างดี (๒) สุขภาพใจ คือสภาพของจิตใจที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีจิตใจเบิกบาน มิให้เกิดความคับข้องใจ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้

การดูแลให้คนมีสุขภาพที่ดีควรดำเนินการให้ครอบคลุมทั้ง (๑) การป้องกันและควบคุมโรคเพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดโรค (๒) การส่งเสริมสุขภาพเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่สุขภาพกายและสุขภาพใจ (๓) การรักษาโรคด้วยวิธีที่ได้ผลที่ดีและปลอดภัย และ (๔) การฟื้นฟูสภาพเพื่อให้ผู้ป่วยกลับมามีสภาพใกล้เคียงปกติที่สุด

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- การเสริมสร้างสุขภาพให้คนมีสุขภาพที่ดีควรดำเนินการให้ครอบคลุม ๔ ด้าน
- ดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรค เช่น การกำจัดลูกน้ำยุงลาย การควบคุมโรคไม่ติดต่อ การส่งเสริมการฉีดวัคซีนป้องกันโรค การควบคุมโรคอุบัติซ้ำ โรคอุบัติใหม่ เป็นต้น
- ดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ เช่น การส่งเสริมการออกกำลังกาย การส่งเสริมการบริโภคที่เหมาะกับช่วงวัย การส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มแม่และเด็ก ฯลฯ
- ดำเนินงานด้านการรักษาโรคเบื้องต้น เช่น การมีระบบส่งต่อผู้ป่วยที่มีประสิทธิภาพ มีหน่วยแพทย์ฉุกเฉิน การออกหน่วยรักษาพยาบาล ฯลฯ ซึ่งมีทั้งในส่วนที่เป็นบริการของ อปท. เอง หรือทำในรูปแบบเครือข่ายที่มีการบูรณาการกิจกรรม และข้อมูลกับหน่วยงานอื่น เช่น รพ.สต. โรงพยาบาลในพื้นที่ และมหาวิทยาลัยที่มีโรงเรียนแพทย์ ฯลฯ
- ดำเนินงานด้านการฟื้นฟูสภาพ เช่น การดูแลผู้ป่วยติดเตียง การฟื้นฟูสภาพจิตใจ การส่งเสริมการกายภาพบำบัดที่บ้าน ฯลฯ
- มีแผนที่แสดงตำแหน่งของผู้ป่วยติดเตียงที่ต้องการการดูแล พร้อมทั้งนำมาปรับใช้กับการปฏิบัติงาน
- สื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ให้คนในชุมชนดูแลตนเองเพื่อให้มีสุขภาพที่ดี
- จัดทำโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพ เช่น สถานที่ออกกำลังกาย ทางจักรยาน ฯลฯ
- การเชื่อมโยงประสานการจัดการสุขภาพในชุมชน กับกองทุนหรือทรัพยากรด้านการจัดการสุขภาพข้างในและนอกพื้นที่
- จัดทำการประเมินผลการป้องกันและควบคุมโรค การส่งเสริมสุขภาพ การรักษาโรคเบื้องต้นและการฟื้นฟูสภาพ อย่างมีส่วนร่วม โดยร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

ตัวชี้วัดที่ ๙

การคุ้มครองสุขภาพอนามัย

การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมการบริโภคในปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดการขยายการผลิตสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้น โดยผู้ประกอบการบางราย ใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค รวมถึงมีกระบวนการผลิตสินค้าและการบริการที่ไม่ได้มาตรฐาน ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน จึงต้องมีมาตรการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชน ทั้งด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ให้มีความปลอดภัยในการบริโภคสินค้าและบริการ รวมทั้ง มิให้ถูกเอารัดเอาเปรียบ ทั้งนี้ ประชาชนทั่วไปในฐานะผู้บริโภคควรจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- จัดกิจกรรมตรวจสอบ ควบคุม ป้องกันเพื่อให้เกิดการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น การส่งเสริมให้สถานที่จำหน่ายอาหาร ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขาภิบาล การตรวจสอบคุณภาพน้ำจากตู้น้ำหยอดเหรียญ ฯลฯ
- จัดกิจกรรมตรวจสอบ ควบคุม ป้องกันเพื่อให้เกิดการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น การส่งเสริมให้สถานที่มีระบบการจัดการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนเหตุรำคาญ และรายงานผลการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนเหตุ
- ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการบริโภคสินค้าและบริการที่ส่งผลต่อสุขภาพอนามัย
- ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการในการผลิตสินค้าและบริการที่ดีต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน
- ตรวจสอบคุณภาพ หรือสารปนเปื้อนในสินค้าและบริการที่มีผลต่อสุขภาพ
- ประเมินผลการดำเนินงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภค
- ส่งเสริมให้มีตลาดเกษตรอินทรีย์ และเกษตรปลอดสารพิษ โดยเน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่
- ดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ที่ครอบคลุมการทำแผน ตรวจสอบ และประเมิน

คนมีสุข

ตัวชี้วัดที่ ๑๐

การส่งเสริมการศึกษาอย่างหลากหลายและเท่าเทียม

การศึกษาเป็นการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล ซึ่งสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบโรงเรียน นอกระบบการศึกษาตามอัธยาศัย อีกทั้งยังรวมถึงการจัดการศึกษาแก่เด็กพิเศษ และการจัดหลักสูตรเพื่อสร้างอาชีพ การส่งเสริมการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับคนทุกกลุ่มให้ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง โดย อปท. มีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่คนทุกกลุ่มในทุก “ช่วงอายุ” อย่าง “เท่าเทียม” ตามความเหมาะสม เช่น เด็ก ผู้อยู่ในวัยแรงงาน และผู้สูงอายุ ฯลฯ โดยการจัดการศึกษานั้นต้องมุ่งสู่การพัฒนาความรู้ความสามารถของคนในเมือง ให้สามารถยกระดับความรู้ คุณภาพชีวิต สร้างรายได้เลี้ยงชีพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองได้

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- สำรวจข้อมูลจำนวน รูปแบบ และความต้องการได้รับการศึกษาของคนทุกกลุ่มในเมือง ได้แก่ เด็กก่อนวัยเรียน เด็กวัยเรียน เยาวชน วัยทำงาน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น
- ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระบบ หรือรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ (๑) การจัดการศึกษาในระบบ (๒) การจัดการศึกษานอกระบบ (๓) การศึกษาตามอัธยาศัย และ (๔) การจัดการศึกษาแก่เด็กพิเศษ
- ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพ หรือหลักสูตรสร้างรายได้ โดยคำนึงความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของเมือง และทำให้ผู้ที่ผ่านการอบรมสามารถนำไปประกอบอาชีพได้
- ส่งเสริมการศึกษาตามแนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ส่งเสริมให้โรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาจัดการศึกษาที่มีหลักสูตรหรือวิชาด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เช่น โรงเรียนสีเขียว - Eco School
- ประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัดที่ ๑๑

การจัดสวัสดิการที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

การจัดสวัสดิการสังคมเป็นการจัดระบบในการบริการทางสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม และเป็นธรรม รวมถึงเป็นไปตามมาตรฐาน โดยมุ่งหวังให้ประชาชนทุกคนอยู่ดีกินดี ซึ่ง อปท. สามารถดำเนินการจัดสวัสดิการสำหรับประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงตามอำนาจหน้าที่ของ อปท. **ที่นอกเหนือจาก** *สวัสดิการตามนโยบายรัฐบาล โดยอาจอยู่ในรูปของสิ่งของเงิน และการช่วยเหลือเกื้อกูล*

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- ดำเนินการสำรวจ และวิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการของคนกลุ่มต่างๆ ในเมือง
- ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ เช่น การจัดตั้งกองทุนการศึกษากองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนสร้างอาชีพ กองทุนเกษตรอินทรีย์ ฯลฯ
- ประเมินผลการจัดสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้ได้รับสวัสดิการ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
- รายงานผลการดำเนินงานการจัดสวัสดิการของกลุ่มต่างๆ ให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๑๒

การป้องกันและแก้ไขปัญหาสุรา บุหรี่ ยาเสพติดและอบายมุข

ปัญหาสุรา บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุข นับเป็นปัญหาที่มีความสำคัญ หากในเขตพื้นที่ อปท. มีการแพร่ระบาดของปัญหาสุรา บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุข เป็นจำนวนมาก อาจเป็นภัยคุกคามต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จึงควรให้ความสำคัญในการป้องกันและเฝ้าระวังไม่ให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด บุหรี่ และอบายมุขในพื้นที่ โดยการร่วมมือกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- สำรวจ จัดทำข้อมูลกลุ่มเสี่ยงด้านสุรา บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุขในพื้นที่
- ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหาสุรา บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุข เช่น การให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย การสนับสนุนให้ผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่การบำบัด ผ่านการตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาการเลิกเหล้า บุหรี่
- คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ กำหนดเขตพื้นที่ปลอดเหล้า ปลอดการพนัน ฯลฯ
- ประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม ครอบคลุมคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายและผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้น
- เมื่อมีการจัดงานต่างๆ เช่น งานศพ งานบวช ทางเทศบาลควรเสริมให้ประชาชนจัดงานเหล่านั้นในรูปแบบปลอดเหล้า ปลอดบุหรี่ ปลอดอบายมุข หรืออาจส่งเสริมให้กำหนด “กติกาสังคมของชุมชน” เช่น งานศพปลอดเหล้า”
- ส่งเสริมกิจกรรมในระดับชุมชนในการทำนุบำรุงศาสนาและลดปัญหาอบายมุข เช่น หมู่บ้านรักษาศีลห้า
- ส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้เห็นค่าใช้จ่ายที่ต้องหมดไปกับสุรา บุหรี่ และการพนันต่าง ๆ เพื่อจะได้ลด ละ เลิก สุรา บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุข
- ประเมินผลการดำเนินงาน และสถานการณ์ปัญหาสุรา บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุขในพื้นที่ร่วมกับชุมชน
- รายงานผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุรา บุหรี่ ยาเสพติดและอบายมุขให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๑๓

การส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ความสามัคคี และเอื้ออาทรระหว่างคนในชุมชน

ครอบครัวและชุมชน เป็นหน่วยที่เล็กและเป็นพื้นฐานของสังคม หากสมาชิกในครอบครัวมีความรัก ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ก็จะส่งผลให้ครอบครัวมีความสุข ชุมชนก็มีความร่มเย็น แต่หากมีความขัดแย้งและความไม่เข้าใจกัน ก็จะก่อให้เกิดบรรยากาศที่ไม่เอื้อต่อการใช้ชีวิต หรือทำกิจกรรมร่วมกัน รวมถึงอาจส่งผลให้เด็กมีความก้าวร้าว และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้มาร่วมกันทำกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ ความเอื้อเฟื้อมีน้ำใจให้แก่กัน และการมีส่วนร่วมของคนในครอบครัวและชุมชนมากขึ้น

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- จัดทำฐานข้อมูลทางสังคมที่จำเป็น อาทิ แม่เลี้ยงเดี่ยว แม่วัยใส ครอบครัวที่มีความเสี่ยงด้านความรุนแรง เป็นต้น เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการจัดทำแผนงานและโครงการ เช่น อบรมให้ความรู้ในการดูแลตัวเอง
- จัดทำแผนงาน โครงการด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์ของครอบครัว ความสามัคคีและเอื้ออาทรระหว่างคนในชุมชน
- จัดทำกิจกรรม โครงการด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์ของครอบครัว ความสามัคคีและเอื้ออาทรระหว่างคนในชุมชน เช่น โครงการค่ายสามวัย โครงการกีฬาชุมชนสัมพันธ์ กิจกรรมให้คำปรึกษาปัญหาครอบครัว กิจกรรมอาสาเยี่ยมผู้สูงอายุตามบ้าน ฯลฯ
- ประเมินผลตามแผนงาน โครงการฯ โดยครอบคลุมการประเมินความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของกลุ่มเป้าหมาย และประเมินความสามัคคีและเอื้ออาทรระหว่างคนในชุมชนโดยครอบคลุมการประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนด้วย
- รายงานผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ความสามัคคีและเอื้ออาทรระหว่างคนในชุมชนให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๑๔

การส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม

กิจกรรมทางสังคมเป็นกิจกรรมที่ทำให้กลุ่มคนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วม โดยความสมัครใจสร้างความเพลิดเพลิน ความมีชีวิตชีวา เกิดประโยชน์ต่อสังคม ช่วยสร้างสังคมให้มีความสุขก่อให้เกิดพลังความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ร่วมกัน และการพบปะสังสรรค์ในด้านบวก โดยจะส่งผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นอยู่ของเมือง

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- การสำรวจรูปแบบกิจกรรมทางสังคมที่ชุมชน ประชาชนต้องการมีส่วนร่วม
- ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการส่งเสริม/จัดกิจกรรมทางสังคม เช่น ลานวัฒนธรรม ถนนคนเดิน ลานกีฬา กิจกรรมเยาวชน
- จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างให้ประชาชนมาจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมอาสาสมัคร บำเพ็ญประโยชน์อื่นๆ ตามบริบทของพื้นที่
- ประเมินผลการจัดกิจกรรมโดยครอบคลุมประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเป็นการประเมินในเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพ
- รายงานผลการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๑๕

การพิทักษ์สิทธิของเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส

ประชาชนมีสิทธิในการดำรงชีวิตอย่างเท่าเทียมและมีความสุข โดยสามารถแสดงความคิดเห็น เข้าร่วมกิจกรรมของสังคม มีสิทธิที่จะได้รับบริการด้านต่างๆ จากรัฐ ฯลฯ นอกจากนั้น ยังมีสิทธิได้รับความคุ้มครองให้มีความปลอดภัยในการดำรงชีวิต อปท. ควรให้ความสำคัญกับสิทธิที่แต่ละคนพึงมี เพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นและความต้องการขั้นพื้นฐาน แก้ไขปัญหาของคนทุกกลุ่ม

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- สำรวจภัยคุกคามและศักยภาพของเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ติดเชื้อ HIV ในพื้นที่
- จัดทำแผนงานโครงการด้านการพิทักษ์สิทธิของเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส
- ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในกิจกรรมพิทักษ์สิทธิของเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการผู้ด้อยโอกาส และผู้ติดเชื้อ HIV เช่น การคุ้มครองเด็กและสตรีจากการล่วงละเมิดทางเพศการให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กเร่ร่อน เด็กไร้สัญชาติ การดูแลสิทธิ์ผู้ติดเชื้อ HIV ในด้านสิทธิ เศรษฐกิจ และสังคม ฯลฯ
- ส่งเสริมกิจกรรมดูแลผู้สูงอายุให้ได้เข้าถึงบริการพื้นฐานต่างๆ และตอบสนองความต้องการเบื้องต้นของผู้สูงอายุทั้ง ๓ กลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ติดบ้าน และติดเตียงมีแผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งของผู้สูงอายุทั้ง ๓ กลุ่ม พร้อมทั้งนำมาปรับใช้ในการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ เผยแพร่ให้ประชาชนได้รับรู้ถึงสิทธิตามกฎหมายที่ตนพึงมี และดูแลประชาชนในกลุ่มเหล่านี้ให้สามารถเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายที่ตนพึงมี
- ประเมิน ผลการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม โดยครอบคลุมประเด็นสิทธิและคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย
- รายงานผลการดำเนินการพิทักษ์สิทธิของเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๑๖

การอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเพณีเป็นความประพฤติที่คนส่วนใหญ่ยึดถือเป็นแบบแผนและปฏิบัติสืบต่อกันมา จนเป็นต้นแบบที่จะให้คนรุ่นต่อไปได้ประพฤติปฏิบัติตาม ส่วนวัฒนธรรมเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคม หรือเป็นแบบแผนการประพฤติและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจยอมรับและปฏิบัติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต นอกจากนี้ ยังมีภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นความรู้และประสบการณ์ที่ชาวบ้านคิดและนำมาใช้ในการดำรงชีวิตและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ทั้งประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่นล้วนแสดงถึงเอกลักษณ์ของสังคม และเป็นสิ่งที่ทำให้รู้สึกรักและผูกพันกัน มีความสำคัญและมีคุณค่าที่ต้องร่วมกันสืบสานให้คงอยู่คู่กับสังคมต่อไป

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- ส่งเสริม/ดำเนินการค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- จัดทำแผนงาน โครงการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- จัดกิจกรรมการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การอนุรักษ์เพลงพื้นบ้าน การจัดสืบสานประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นการรวบรวมตำรับยาสมุนไพรพื้นบ้าน การจัดกิจกรรมถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่เยาวชน ฯลฯ
- จัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่นการอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า และวิถีเฉพาะถิ่น หรือประเพณีท้องถิ่นตามประกาศของผู้ว่าราชการจังหวัด
- ประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วม โดยครอบคลุมประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคมและความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
- รายงานผลการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๑๗

การดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี

การดูแลรักษาฟื้นฟูระบบนิเวศ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม ดูแลรักษาความหลากหลายทางชีวภาพให้มีความสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ควบคุม ป้องกันไม่ให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ไม่เหมาะสมและมากเกินขีดความสามารถในการฟื้นตัวของทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้ อปท. มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพในเขตพื้นที่ตนเอง หรือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานทั้งในและนอกเขตพื้นที่เพื่อประโยชน์หรือลดผลกระทบต่อระบบนิเวศในเมืองและคุณภาพชีวิตของประชาชน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- มีการสำรวจ วิเคราะห์พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- มีการจัดทำแผนด้านการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้พื้นที่
- ทำปฏิทินความหลากหลายทางชีวภาพ แผนผังภูมิปัญญาท้องถิ่น แผนที่เดินดิน
- โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช หรือพันธุกรรมสัตว์
- จัดกิจกรรมด้านการเผยแพร่ การสร้างการรับรู้ การสร้างความตระหนัก ถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติให้แก่บุคลากรของเทศบาล ชุมชน และประชาชนทั่วไป
- ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างความรู้ ความตระหนัก ถึงความสำคัญของการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี เช่น ค่ายเยาวชน นักอนุรักษ์ การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าไม้ การให้ความรู้ถึงผลกระทบของการเผาพื้นที่เกษตร ฯลฯ
- ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์เชิงคุณค่า เช่น การจัดทำเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ การจัดทำข้อตกลงการใช้ป่าชุมชน การอนุรักษ์พันธุ์พืชหายากและการปลูกทดแทนเมื่อใช้ประโยชน์ การทำธนาคารปู การอนุรักษ์และส่งเสริมการใช้พืชสมุนไพร เป็นต้น
- มีแผนที่แสดงตำแหน่งของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ พร้อมทั้งนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน
- การเชื่อมโยงแผนงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่
- ประเมินผลแผนงาน โครงการ กิจกรรม อย่างมีส่วนร่วม โดยครอบคลุมประเด็นด้านเศรษฐกิจและสังคมอันเป็นผลจากการดำเนินงาน ฯลฯ
- รายงานผลการดำเนินงานด้านการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี ให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๑๘

การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจรและเหมาะสม

การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่มีการจัดการอย่างเหมาะสมและครบวงจร ตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง โดยครอบคลุมขยะมูลฝอยชุมชนทั้ง ๔ ประเภท ได้แก่ ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป และขยะอันตราย โดยอาศัยหลักการ ๓ Rs เริ่มจากการลดปริมาณขยะมูลฝอยและคัดแยกจากต้นทาง ต้องมีการรวบรวมและเก็บขนขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางการจัดการระหว่างทางก่อนที่จะนำขยะมูลฝอยไปกำจัด โดยรวบรวมและเก็บขนขยะมูลฝอยประเภทต่างๆ ให้ครอบคลุมพื้นที่ด้วยวิธีการที่เหมาะสม จนถึงขั้นตอนสุดท้าย เป็นการจัดการขยะมูลฝอยปลายทางด้วยการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องและเป็นไปตามภารกิจ

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน และการบริหารจัดการขยะในทุกขั้นตอน
- มีการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง เป็นระบบ และสม่ำเสมอ และใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนงานและกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะ

การจัดการขยะต้นทาง

- มีการดำเนินกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะและสร้างจิตสำนักในการจัดการขยะที่ดีให้แก่ประชาชน เช่น การใช้ความรู้ในการคัดแยกขยะ การจัดการขยะอินทรีย์ในครัวเรือน การทำปุ๋ยหมัก ฯลฯ
- มีการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน การคัดแยกขยะในครัวเรือน การส่งเสริมธนาคารขยะ การส่งเสริมการลดปริมาณขยะ เป็นต้น)
- มีการส่งเสริมการดำเนินงานในโรงเรียน ชุมชนปลอดขยะ ถนนปลอดถัง และส่งเสริมการคัดแยกขยะตลอดจนการนำขยะไปใช้ประโยชน์
- มีแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการขยะในชุมชน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง (ต่อ)

การจัดการขยะกลางทาง

- มีระบบรวบรวม เก็บขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ และการส่งไปกำจัดอย่างถูกวิธี
- มีการติดตามประเมินผลวัดผล การเก็บขนขยะทั้งในเรื่องความสะอาด วันเวลาในการจัดเก็บ และปริมาณขยะตกค้าง

การจัดการขยะปลายทาง

- มีการกำกับติดตาม และประเมินคุณภาพการจัดการขยะปลายทาง ให้สะอาด ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล
- มีการติดตาม ประเมิน วัดผล ประสิทธิภาพในการจัดการขยะ เช่น ขยะตกค้างลดลง ปริมาณขยะไปหลุ่มฝังกลบลดลง ค่ากำจัดที่ลดลง พลังงานจากขยะอินทรีย์ ปริมาณก๊าซเรือนกระจกลดลง ฯลฯ
- มีการบริหารจัดการในรูปแบบเครือข่าย เพื่อกระจายภาระรถบรรทุก ยืดอายุระบบกำจัดและการใช้ทรัพยากรในการบริหารจัดการร่วมกัน เช่น การจัดการขยะในรูปแบบคลัสเตอร์

ตัวชี้วัดที่ ๑๙

การจัดการน้ำเสีย และมลพิษทางอากาศอย่างเหมาะสม

ตัวชี้วัด ๑๙.๑ การจัดการน้ำเสีย

น้ำเสียจากชุมชน มีการวางระบบจัดการน้ำเสียอย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เช่น ส่งเสริมการบำบัดน้ำเสียขั้นต้น ณ แหล่งกำเนิด จากครัวเรือน ร้านค้า ร้านอาหาร ตลาด สถานประกอบการ ทั้งโดยเทศบัญญัติ ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล และภาคสมัครใจ จนถึงการบำบัดน้ำเสียขั้นสุดท้าย ซึ่ง อปท. ควรเลือกวิธีที่เหมาะสมกับสถานการณ์น้ำเสียและศักยภาพในการดำเนินงาน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหามลพิษจากน้ำเสียในพื้นที่อย่างถูกต้องและเป็นระบบ
- การใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ในการวางแผน เช่น ข้อมูลจากรายงาน ข้อมูลจากแอปพลิเคชั่น หรืออื่นๆ
- มีแผนงาน กิจกรรมการป้องกัน เฝ้าระวัง และประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากน้ำเสีย
- มีการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสีย เช่น ส่งเสริมการติดตั้งถังดักไขมันส่งเสริมการลดปริมาณน้ำเสียครัวเรือน ตลาด สถานประกอบการ ร้านอาหาร ฯลฯ
- การเผยแพร่ ให้ความรู้ สร้างความตระหนัก ในการจัดการน้ำเสียจากแหล่งต่างๆ เช่น ครัวเรือน ร้านค้า ตลาด ให้แก่ประชาชน
- มีระบบแผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ แหล่งน้ำเสีย พร้อมทั้งนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน
- มีการติดตามประเมินผลการจัดการน้ำเสียในพื้นที่ เช่น ปริมาณน้ำเสียที่ลดลง ค่าใช้จ่ายในการบำบัดลดลง ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับมลพิษน้ำลดลง ฯลฯ
- รายงานข้อมูลคุณภาพน้ำอุปโภคบริโภค และแหล่งน้ำสาธารณะในพื้นที่ให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัด ๑๙.๒ มลพิษอากาศ

มลพิษทางอากาศ มีการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศทั้งที่เกิดตามธรรมชาติ จากฝุ่นละอองจากลมพายุ ไฟไหม้ป่า หรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น มลพิษจากท่อไอเสียของรถยนต์ โรงงานอุตสาหกรรม กระบวนการผลิตจากกิจกรรมด้านการเกษตร การระเหยของก๊าซบางชนิดจากขยะมูลฝอยและของเสีย หรือการเผาในที่โล่ง เป็นต้น เพื่อลดผลกระทบที่มีต่อประชาชน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหามลพิษอากาศในพื้นที่อย่างถูกต้องและเป็นระบบ
- การใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ในการวางแผน เช่น ข้อมูลจากรายงาน ข้อมูลจากแอปพลิเคชั่น หรืออื่นๆ
- มีแผนงาน กิจกรรมการป้องกัน เฝ้าระวัง และประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษอากาศ
- มีการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการมลพิษทางอากาศ เช่น ส่งเสริมจัดระบบจราจรที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดมลพิษทางอากาศบนท้องถนน การสร้างความรู้และความเข้าใจแก่เกษตรกรในการเตรียมพื้นที่การเกษตร เครือข่ายเฝ้าระวัง ฯลฯ
- การเผยแพร่ ให้ความรู้ สร้างความตระหนัก ในการรักษาสุขภาพเพื่อป้องกันผลกระทบจากมลพิษอากาศให้แก่ประชาชน ตลอดจนความรู้ในการตรวจสอบคุณภาพอากาศด้วยตนเอง
- มีการติดตามประเมินผลการจัดการมลพิษอากาศในพื้นที่ เช่น ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับมลพิษอากาศลดลง

ตัวชี้วัดที่ ๒๐

การอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

พื้นที่สีเขียว หมายถึง พื้นที่ธรรมชาติและพื้นที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือกำหนดขึ้นในชุมชนเมืองที่ปกคลุมด้วยพืชพรรณเป็นองค์ประกอบหลัก โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี สวยงาม ร่วมเย็น น่าอยู่ เพื่อการใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในเมือง โดยพื้นที่สีเขียวเป็นทั้งพื้นที่ที่ประชาชนเข้าถึงได้ ใช้บริการได้ เช่น สวนสาธารณะ สวนหย่อม สวนพฤกษศาสตร์ หรือเป็นพื้นที่สีเขียวอรรถประโยชน์ เช่น พื้นที่ฝังกลบขยะ พื้นที่บำบัดน้ำเสีย พื้นที่ที่กันไว้เพื่อควบคุมน้ำท่วม หรือพื้นที่ที่เป็นริ้วยาวตามแนวสาธารณูปการต่างๆ เช่น พื้นที่ตามแนวถนน เกาะกลางถนน หรือพื้นที่สีเขียวเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งรวมทั้งพื้นที่สีเขียวของอาคารต่างๆ หมู่บ้านจัดสรร เป็นต้น

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- มีการสำรวจและวิเคราะห์สัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อประชากร หรือการจัดทำแผนอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียว
- ดำเนินกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียว เช่น การขึ้นทะเบียนต้นไม้ การปลูกป่า การพัฒนาสวนสาธารณะ การสำรวจข้อมูลพื้นที่สีเขียวและต้นไม้ในพื้นที่ ฯลฯ
- มีระบบแผนที่แสดงตำแหน่งของพื้นที่สีเขียว และการใช้ประโยชน์ พร้อมทั้งนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน
- การรณรงค์ให้เพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชนทั้งพื้นที่สาธารณะและพื้นที่สีเขียวย่อยรอบอาคาร
- ส่งเสริมการใช้ประโยชน์พื้นที่สีเขียวทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เช่น การพักผ่อนหย่อนใจ การทำกิจกรรมนันทนาการ การส่งเสริมการปลูกไม้ผลในพื้นที่สาธารณะ ฯลฯ
- ส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สีเขียวทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- ประเมินผลการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สีเขียวร่วมกับประชาชน ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
- รายงานผลการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียว ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สีเขียวให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๒๑

การปรับภูมิทัศน์เมืองให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสอดคล้องกับสภาพเมือง

ภูมิทัศน์เมืองเป็นองค์รวมของสภาพทางธรรมชาติ ซึ่งควรมีการดูแลและปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ความสอดคล้องกับวิถีชีวิต และการใช้ประโยชน์ของคนในเมือง เพื่อให้เมืองเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ร่มรื่นสวยงาม มีความโดดเด่น และมีเอกลักษณ์ นอกจากนี้ ควรป้องกันผลกระทบจากการพัฒนา โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จะมีภูมิทัศน์เมือง เพื่อไม่ให้เอกลักษณ์เฉพาะของเมืองต้องสูญเสียไป รวมถึงเพื่อไม่ให้เกิดการทำลายบรรยากาศการรับรู้ทางสุนทรียภาพที่ส่งผลกระทบต่อภูมิทัศน์เมืองด้วย

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- มีกระบวนการศึกษา วิเคราะห์สำรวจ วางแผน และออกแบบภูมิทัศน์เมือง ที่คำนึงถึงอัตลักษณ์ของเมืองและวิถีชีวิตของคนในเมือง โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน
- จัดทำแผนงานโครงการด้านการปรับภูมิทัศน์เมืองให้มีความสวยงานและสอดคล้องกับสภาพเมือง
- ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการปรับภูมิทัศน์เมือง ดูแลรักษาให้ภูมิทัศน์เมืองมีความสวยงามและสอดคล้องกับสภาพเมือง เช่น จัดระเบียบทางเดินเท้า จัดทำข้อบัญญัติควบคุมด้านกายภาพ เทศบัญญัติควบคุมการติดตั้งป้าย การออกระเบียบการใช้สถานที่ การดำเนินการปรับภูมิทัศน์เมืองโดยภูมิปัญญาช่างท้องถิ่น มีการจัดทำ Landmark เมืองที่แสดงถึงอัตลักษณ์ การปลูกไม้ดอกไม้ประดับริมถนนหรือทางเดินเพื่อประโยชน์ในการพักผ่อนหย่อนใจ
- การบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานเพื่อการการปรับภูมิทัศน์เมือง ดูแลรักษาให้ภูมิทัศน์เมืองมีความสวยงาม
- มีกิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม จากการปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง เช่น ภูมิทัศน์เมืองมีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยว ภูมิทัศน์เมืองช่วยเพิ่มพื้นที่สาธารณะใช้เป็นพื้นที่นันทนาการ ภูมิทัศน์เมืองมีส่วนช่วยให้การศึกษาและทำความเข้าใจประวัติศาสตร์เมือง ฯลฯ
- มีการประเมินผลความพึงพอใจของประชาชน และการใช้ประโยชน์จากการปรับภูมิทัศน์เมืองครอบคลุมด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยชุมชนมีส่วนร่วม

ตัวชี้วัดที่ ๒๒

การส่งเสริมการผลิต การบริการ และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

รักษาสภาพแวดล้อมที่ดีโดยมีกระบวนการผลิต การบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดความยั่งยืนจนนำไปสู่การยกระดับสินค้าและบริการให้ได้รับการรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมให้ผู้บริโภค เลือกใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือสินค้าและบริการที่มาจากผู้ผลิตที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อม สินค้าฉลากเขียว ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่า คำนึงถึงการมีทรัพยากรใช้อย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมถึงช่วยการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และปัญหาภาวะโลกร้อนในปัจจุบัน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในระดับองค์กร (สำนักงานเทศบาล/สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล)
- การดำเนินกิจกรรมด้านการส่งเสริมการผลิต การบริโภค หรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว การเลือกใช้บริการ จ้างเหมาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ฯลฯ
- จัดทำข้อมูลรายชื่อหน่วยงานและสถานประกอบการในพื้นที่ อาทิ หน่วยงานราชการ เอกชน สถานประกอบการ ร้านค้า ร้านอาหาร โรงเรียน วัด ฯลฯ
- การดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการผลิต บริโภค หรือบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ให้ความรู้ในการเลือกซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เลือกใช้บริการสถานประกอบการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จัดตลาดนัดสีเขียว ฯลฯ
- จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้แก่หน่วยงานและสถานประกอบการในพื้นที่ถึงความสำคัญของการผลิตและการให้บริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และประโยชน์ของการขอการรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อม
- ส่งเสริมให้หน่วยงานและสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการด้านสิ่งแวดล้อม หรือขอการรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อม สินค้าฉลากเขียว สำนักงานสีเขียว วัดและมัสยิดสีเขียว โรงแรมสีเขียว ตลาดสดสีเขียว หรือมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เป็นต้น โดยเทศบาล/อบต. ให้การส่งเสริมในการดำเนินงาน หรือจัดทำเครือข่าย หรือจัดทำ MOU กับหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการ
- การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในหน่วยงานและสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ
- สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายในการเป็นแหล่งอาหารให้กับหน่วยงานในพื้นที่ เช่น MOU ระหว่างกลุ่มผู้ผลิตข้าวปลอดสารกับโรงเรียน หรือโรงพยาบาล เพื่อลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคขนส่งและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน

ตัวชี้วัดที่ ๒๓

การส่งเสริมการใช้พลังงานและน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

การส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

พลังงานที่เราใช้ในทุกวันเป็นผลผลิตจาก ก๊าซธรรมชาติ น้ำมันดิบ ถ่านหิน อันเป็นทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งไม่สามารถสร้างขึ้นมาใหม่หรือหามาทดแทนได้ทันความต้องการ ปัจจุบันทั่วโลกประสบปัญหาวิกฤติด้านพลังงาน จึงหันมาให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานทดแทน และพลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำ เป็นต้น

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- การสำรวจ ติดตาม ประเมิน และวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการพลังงาน (ไฟฟ้า และน้ำมันเชื้อเพลิง)
- การจัดทำแผนงานด้านการใช้และอนุรักษ์พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- การดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ สร้างความตระหนักให้แก่ชุมชน ภาคผลิตและบริการในการอนุรักษ์พลังงานและใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- โครงการจัดทำแผนงานด้านการใช้พลังงานทางเลือก เช่น หลอดไฟแสงอาทิตย์ในทางสาธารณะ การติดตั้งโซล่าเซลล์เพื่อผลิตพลังงานให้แก่อาคาร
- การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในระดับองค์กร หรือในระดับเมือง

การส่งเสริมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

น้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพื่อการอุปโภคบริโภคทั้งในภาคเกษตรอุตสาหกรรม ครัวเรือน ปัจจุบันหลายพื้นที่ในโลกกำลังจะประสบปัญหาความไม่สมดุลของปริมาณน้ำที่มีกับปริมาณความต้องการใช้น้ำที่สูงขึ้น ดังนั้น เพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากการขาดแคลนน้ำ จึงต้องส่งเสริมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดหาแหล่งน้ำสะอาดที่เพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค ของประชาชนในเขตพื้นที่ อปท.

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- การจัดทำแผนงานด้านการใช้และอนุรักษ์น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
- การสำรวจ ติดตาม ประเมิน และวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการพลังงานน้ำ การจัดหาน้ำสะอาด หรือพัฒนา และดูแลแหล่งน้ำสำหรับการอุปโภค บริโภค ให้เพียงพอสำหรับประชาชน ฯลฯ
- การดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ สร้างความตระหนักให้แก่ชุมชน ภาคผลิตและบริการในการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
- การส่งเสริมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพแก่ประชาชน เช่น ให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์น้ำ รณรงค์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อการประหยัดน้ำ ส่งเสริมการใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำ ฯลฯ
- การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในระดับองค์กร หรือในระดับเมือง

ตัวชี้วัดที่ ๒๔

การกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ พร้อมแปลงไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

วิสัยทัศน์เป็นจุดหมายปลายทางที่ต้องการในอนาคต ที่เชื่อมโยงกับภารกิจ ค่านิยมและความเชื่อเข้าด้วยกัน การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนโดยการมีส่วนร่วมของผู้นำและสมาชิกในองค์กร ช่วยทำให้เกิดการยอมรับและเข้าใจร่วมกัน สมาชิกทุกคนรู้ว่าแต่ละคนมีความสำคัญต่อการมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทาง สร้างพลังการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้ไปถึงจุดหมาย การกำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน จะช่วยให้รู้ว่าต้องทำอะไรและทำไปทำไม สะท้อนถึงการมีชีวิตที่มีคุณภาพ องค์กรที่มีคุณภาพ และสังคมที่เจริญก้าวหน้า

ในการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การดำเนินงานควรมีการทบทวน ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงทุกๆ ปี ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้บุคลากรระดับต่างๆ ประชาชน และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ในการวางแผนปฏิบัติงานและร่วมดำเนินโครงการตามความถนัดและความสนใจ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงาน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- เปิดโอกาสให้บุคลากร และประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานในด้านต่างๆ ตามความสนใจและความถนัด และมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
- จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัด
- วางแนวทางการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์ไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
- กำหนดโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาล/อบต.
- แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาท้องถิ่น มีการกำหนดตัวชี้วัด และวางแนวทางในการวัดผลการดำเนินการได้จริง
- ติดตามประเมินผลแผนพัฒนา โดยมีการรายงานผลให้ผู้บริหารทราบ และประกาศให้ประชาชนได้รับทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๒๕

การพัฒนาศักยภาพบุลากรให้มีความรอบรู้ และเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ

บุคลากรมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับองค์กร เนื่องจากเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนงานต่างๆ จึงต้องมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทั้งในด้านความรู้ ทักษะและความชำนาญตลอดจนให้มีทัศนคติรักและทุ่มเทในงาน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งนี้ การพัฒนาศักยภาพบุคลากรของ อปท. ให้สามารถทำงานให้ได้ตามเป้าหมายนั้น ควรคำนึงถึงบุคลากรทุกกลุ่ม ตั้งแต่ผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น และลูกจ้างประจำ ให้เป็นบุคคลที่รอบรู้ โดยการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมการเข้าร่วมฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และการสัมมนาทั้งภายในและภายนอก พร้อมจัดให้มีการประเมินผลหลังการพัฒนาศักยภาพบุคลากร รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ฝึกฝน และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- สำรวจข้อมูล สภาพปัญหา และความต้องการของบุคลากรว่าต้องการเพิ่มทักษะหรือความรู้ในเรื่องใด
- จัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาบุคลากร โดยกำหนดตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการติดตามประเมินผล
- ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการและหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงบุคลากรทุกสายงานและทุกระดับให้มีโอกาสได้เข้ารับการพัฒนาศักยภาพอย่างเท่าเทียม
- ประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งก่อนและหลังเข้ารับการอบรม ทั้งนี้ เพื่อทราบถึงผลการพัฒนาความรู้

ตัวชี้วัดที่ ๒๖

การสร้างองค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์กรที่มีการสร้างช่องทางให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งกันและกันระหว่างบุคลากร ควบคู่ไปกับการรับความรู้จากภายนอก เพื่อเอื้อให้เกิดโอกาสในการหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด นำไปสู่การพัฒนาและสร้างฐานความรู้ที่เข้มแข็งขององค์กรให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้น

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- ส่งเสริมการเรียนรู้ ฝึกฝน และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรอยู่เสมอ
- รวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในส่วนราชการซึ่งกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาอย่างเป็นระบบเพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเอง รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ หรือจัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติงาน หรือการสรุปข้อมูลจากการประชุม
- สร้างแรงจูงใจหรือการยกย่องชมเชยให้บุคลากรทำงานได้ตามระเบียบ หรือการทำงานเป็นทีม
- เตรียมความพร้อมของบุคลากรต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งด้านเทคโนโลยี หรือการปรับโครงสร้างงาน หรือสภาพแวดล้อมการทำงาน
- สรุปและประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวจะนำมาเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไปในอนาคต

ตัวชี้วัดที่ ๒๗

การสนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตที่ดี

สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่ดีและปลอดภัย ย่อมทำให้คนทำงานมีความพึงพอใจ มีแรงจูงใจในการทำงาน ช่วยให้บุคลากรรู้สึกผ่อนคลาย ผูกพันและภูมิใจในสถานที่ทำงานของตัวเอง ประการสำคัญ คือ การมีความสุขในการทำงานและเอื้อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานควรให้บุคลากรขององค์กรได้มีส่วนร่วมในการวางแผน สร้างสภาพแวดล้อมในการทำงาน รวมถึงการประเมินความพึงพอใจ และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- เปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานที่ทำงาน มีการแบ่งกลุ่มการทำงานเพื่อสร้างความร่วมมือ
- จัดสภาพแวดล้อมของที่ทำงานให้สะอาด เป็นระเบียบ ถูกสุขลักษณะ มีความปลอดภัย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- จัดพื้นที่ใช้งานอย่างชัดเจน โดยแบ่งเป็นพื้นที่เพื่อการปฏิบัติงาน พื้นที่สำหรับจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ พื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร เป็นต้น
- ตรวจสอบอุปกรณ์ใช้งานให้อยู่ในสภาพดีและพร้อมใช้งานเสมอ

ตัวชี้วัดที่ ๒๘

การส่งเสริมให้ผู้บริหารและบุคลากรมีคุณธรรมจริยธรรม ในการบริหาร และทำงานตามมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ใจตนเอง การอดทน อดกลั้น และอดออม การละวางความชั่วและการทุจริต คุณธรรมต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยสร้างคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้น ทำให้สังคมมีเสถียรภาพทุกคนอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมของข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง ไว้เป็นหลักการและแนวปฏิบัติเพื่อเป็นเครื่องกำกับความประพฤติของบุคคล จึงต้องส่งเสริมให้ผู้บริหารและบุคลากรทำงานตามมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- ประกาศนโยบายคุณธรรม จริยธรรม และเจตนารมณ์การป้องกันและต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชั่น
- จัดทำประมวลจริยธรรม พร้อมกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือกิจกรรม หรือโครงการ พร้อมทั้งมีการประกาศและเผยแพร่ให้บุคลากร และประชาชนทราบโดยทั่วกัน
- จัดทำข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการ นโยบายกำกับดูแลองค์การที่ดี และแผนการเสริมสร้างวินัย คุณธรรม จริยธรรม และป้องกันการทุจริต ซึ่งจะเป็นบทบัญญัติเพื่อควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากร พร้อมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติอย่างเคร่งครัด
- แต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเรื่องร้องเรียน หรือร้องทุกข์ที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติของข้าราชการและลูกจ้างอย่างชัดเจน ซึ่งหาก อปท. มีการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมแล้วย่อมไม่มีเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์ดังกล่าว

ตัวชี้วัดที่ ๒๙

การมีกระบวนการตอบสนองต่อการให้บริการขอรับบริการ และจัดการข้อร้องเรียนของประชาชนอย่างครบถ้วนเป็นระบบ

อปท. มีบทบาทหน้าที่ในการให้บริการประชาชน บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน การตอบสนองต่อการให้บริการ หรือการขอรับบริการของประชาชน เช่น การประกาศขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการที่ชัดเจน หรือการใช้ระบบเทคโนโลยีในการแจ้งกับผู้มาขอรับบริการว่าดำเนินการอยู่ในขั้นตอนใด และเจ้าหน้าที่ท่านใดเป็นผู้รับผิดชอบ หรือการตอบสนองต่อข้อร้องเรียนอย่างครบถ้วน โดยมีการจัดทำบัญชีร้องทุกข์ ร้องเรียน ดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยมีขั้นตอนและระยะเวลาที่ชัดเจน และมีการแจ้งผลความคืบหน้าให้ทราบตามกำหนด ทั้งนี้ต้องให้ความเป็นธรรมกับทั้งผู้ร้องเรียน และผู้ถูกร้องเรียนโดยใช้หลักเกณฑ์ ข้อกำหนด มาตรการที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ และดำเนินการด้วยความเปิดเผย โปร่งใส เสมอภาค

กระบวนการตอบสนองต่อการให้บริการ ขอรับบริการ และจัดการข้อร้องเรียนของประชาชน จะต้องมีมาตรการที่ชัดเจน เป็นที่ยอมรับ ดำเนินการด้วยความโปร่งใส เปิดเผยและเสมอภาค

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- จัดให้มีช่องทางในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ หรือขอรับบริการที่หลากหลายและเข้าถึงได้โดยง่าย เช่น เว็บไซต์ สายด่วน แอปพลิเคชั่นบนโทรศัพท์มือถือ เวทีประชาคม กล่องรับเรื่องร้องเรียน เป็นต้น
- จัดทำประกาศขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการในแต่ละกรณีอย่างชัดเจน
- จัดทำบัญชีรับเรื่องราวร้องทุกข์ ร้องเรียน ที่ได้รับแจ้ง
- ดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบโดยมีขั้นตอนและระยะเวลาที่ชัดเจน
- แจ้งผลความคืบหน้าให้ผู้ร้องเรียนหรือขอรับบริการได้ทราบความคืบหน้าตามกำหนด

ตัวชี้วัดที่ ๓๐

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของ อปท.

ความโปร่งใสในการบริหารงาน ประเมินได้จากกระบวนการทำงานมีการเปิดเผยตรงไปตรงมา สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ บุคลากรและประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง มีกระบวนการให้บุคลากรสามารถตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งนี้ความโปร่งใสจากการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารจะช่วยให้ประชาชนเชื่อใจผู้บริหารและ อปท. มากขึ้น ซึ่ง อปท. ควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานผ่านช่องทางต่างๆ ให้หลากหลายและเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- จัดช่องทางสำหรับเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามาสืบค้นข้อมูล เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์ตามชุมชนหรือหมู่บ้านสื่อสิ่งพิมพ์ วารสารประชาสัมพันธ์ จดหมายข่าว รายงานประจำปี หรือรายงานผลการดำเนินงานประจำปี หอกระจายข่าว เสียงตามสาย หน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ เว็บไซต์ หรือการพัฒนาระบบ e-auction เป็นต้น
- จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร และสถานที่ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบข้อมูล โดยมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ให้บริการอินเตอร์เน็ต wifi สำหรับประชาชนทั่วไป และมีการเก็บสถิติผู้มารับบริการ
- อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรและประชาชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

ตัวชี้วัดที่ ๓๑

ความร่วมมือในการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่น

การสร้างการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่น ทั้งภายในและภายนอก ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรภาคประชาสังคม มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ด้วยการแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ และทรัพยากร นอกจากนี้จะต้องมีส่วนในการร่วมคิด และร่วมทำหรืออุดหนุนงบประมาณ เพื่อพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมถึงการขยายการดำเนินงานให้กว้างขวางขึ้น และสามารถทำให้งานในระดับใหญ่ๆ สำเร็จลงได้

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- ร่วมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะพื้นที่ที่เชื่อมโยงกัน
- ส่งเสริมคุณภาพชีวิต การจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย
- ร่วมวางแผนและส่งเสริมการลงทุนพาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว
- ร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ร่วมจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น

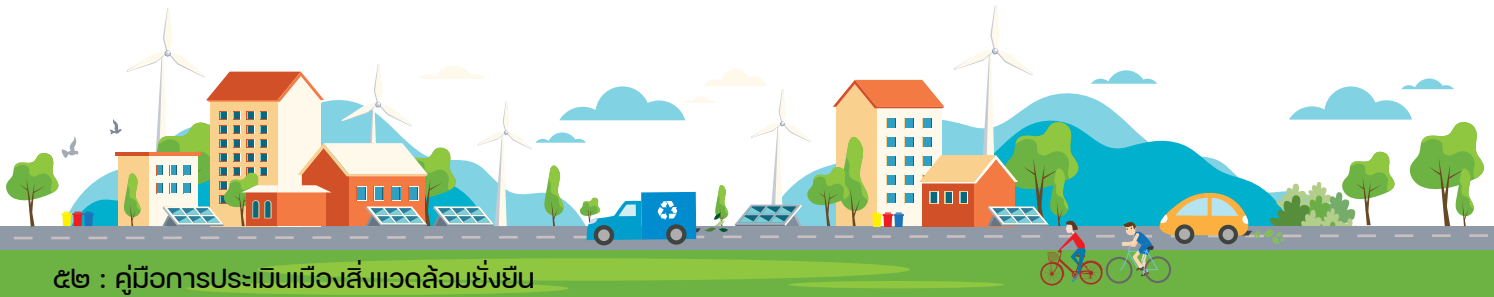

ตัวชี้วัดที่ ๓๒

การจัดเก็บรายได้ให้ได้ตามเป้าหมาย การลดรายจ่าย หรือความพยายามในการหารายได้อื่น

อปท. มีอำนาจหน้าที่ในการวางแผนและบริหารงบประมาณ โดยมีแหล่งที่มาของรายได้ทั้งจากการจัดเก็บเอง การที่รัฐจัดเก็บและแบ่งให้ และเงินอุดหนุน สำหรับรายได้ที่ อปท. จัดเก็บเองนั้น ประกอบด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องถิ่น ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์ อากรรังนก ค่าธรรมเนียม และรายได้อื่นๆ โดยมีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อการจัดเก็บ เช่น ภาวะเศรษฐกิจของท้องถิ่นและประเทศ ความพร้อมของ อปท. ความเข้าใจและความร่วมมือของประชาชน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้ อปท. มีรายได้เพียงพอต่อการนำมาใช้พัฒนาด้วยตนเอง ลดการพึ่งพิงเงินอุดหนุนจากรัฐส่วนกลาง และยังแสดงถึงประสิทธิภาพทางด้านการเงิน การคลังของ อปท. อีกด้วย

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- ออกเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล และได้จัดเก็บค่าธรรมเนียม ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
- ใช้เครื่องมือพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้และหารายได้ เช่น การจัดทำแผนที่แม่บท การคัดลอกข้อมูลที่ดิน การสำรวจข้อมูลภาคสนาม การนำทะเบียนทรัพย์สินและทะเบียนคุมผู้ชำระภาษีไปใช้เป็นข้อมูลในการประเมินภาษี การปรับปรุงข้อมูล ทะเบียนทรัพย์สิน ปรับปรุงข้อมูลแผนที่ภาษี เป็นต้น
- ประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บภาษีให้ประชาชนทราบ ผ่านเว็บไซต์ จดหมายข่าว ป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อสิ่งพิมพ์ หอกระจายข่าว หน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ หรือจดหมายแจ้งผู้เสียภาษีโดยตรง

ตัวชี้วัดที่ ๓๓

ความพยายามในการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามที่คาดการณ์ และมีเหตุผลอันควรในการโอนงบประมาณ

การจัดทำเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล งบประมาณรายจ่ายประจำปี และการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ เป็นประสิทธิผลในการบริหารจัดการและการดำเนินงานที่สำคัญของ อปท. รวมถึงการมีโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณได้ตามแผนที่ตั้งไว้ เมื่อเทียบกับจำนวนโครงการทั้งหมดในปีนั้น การไม่โอนงบประมาณข้ามหมวดรายจ่าย ตั้งแต่ไตรมาสต้นๆ หรือโอนงบจำนวนมากไปใช้ในปีต่อไป โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

สำหรับความพยายามในการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามที่คาดการณ์นั้น สะท้อนถึงขีดความสามารถในการบริหารงบประมาณอย่างรอบคอบ ด้วยการวางแผนที่ดี การจัดทำรายละเอียดรายรับ-รายจ่ายอย่างถูกต้อง มีความโปร่งใสให้เป็นที่รับรู้โดยทั่วกัน และไม่มีข้อทักท้วงจากหน่วยงานกำกับดูแล หรือหน่วยงานตรวจสอบ

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- หลีกเลี่ยงและลดจำนวนรายการที่มีการโอนงบประมาณข้ามหมวดรายจ่าย
- เปรียบเทียบจำนวนโครงการพัฒนาที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ เฉพาะปีก่อนหน้ากับโครงการที่ปรากฏในเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล งบประมาณรายจ่ายประจำปีปัจจุบัน และโครงการพัฒนาที่ได้รับงบประมาณอุดหนุนจากภาครัฐ ตลอดจนเงินนอกงบประมาณ

ตัวชี้วัดที่ ๓๔

นวัตกรรมการพัฒนาเมือง

นวัตกรรมเป็นสิ่งใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ โดยอาจหมายถึงสิ่งใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีผลิตหรือดำเนินการ หรืออาจเป็นการรื้อฟื้นสิ่งที่มีในอดีต เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาดัดแปลงใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อช่วยให้การทำงานนั้นได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม ช่วยประหยัดเวลา ทรัพยากร และแรงงานได้การนำนวัตกรรมไปใช้ ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน ได้แก่ การคิดค้น การทดลองหรือนำร่อง และการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ เทศบาลควรนำเสนอนวัตกรรมการพัฒนาเมืองที่สอดคล้องกับท้องถิ่น และสถานการณ์การพัฒนา เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการของเทศบาล ทั้งนี้นวัตกรรมควรเป็นสิ่งใหม่ สิ่งที่ดีและมีผู้นำไปใช้ โดยนวัตกรรมนี้อาจจำแนกได้ ๔ ประเภท คือ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการ การบริการ และรูปแบบการบริหารงาน

สำหรับตัวชี้วัดนวัตกรรมการพัฒนาเมือง มีขอบเขตครอบคลุมการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ เมืองอยู่ดี คนมีสุข สิ่งแวดล้อมยั่งยืน เมืองแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี ตามที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- มีกระบวนการวิเคราะห์สภาพปัญหา บริบท และความต้องการของประชาชนในเขต อปท. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานวัตกรรม
- มีการพัฒนานวัตกรรม ที่ใหม่ ดี มีคนใช้ เช่น ผลิตภัณฑ์ กระบวนการ การบริการ และรูปแบบการบริหารงาน
- มีการประเมินผลและวิเคราะห์ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้นวัตกรรมในการพัฒนาเมือง

๓

การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ล้วนมีแนวทางการพัฒนามุ่งสู่การพัฒนาเมือง และสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวของมนุษย์เป็นสำคัญ การพัฒนาตามกรอบการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนจึงเป็นอีกหนึ่ง แนวคิดที่ส่งเสริมให้กระบวนการพัฒนาเมืองขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถมีกิจกรรมการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติการพัฒนา และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาในระดับประเทศและสากลได้เป็นอย่างดี

เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

วัตถุประสงค์การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

- เพื่อส่งเสริมกระบวนการพัฒนาของ อปท. ให้สอดรับกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของประเทศไทย
- เพื่อส่งเสริมให้ อปท. นำแนวคิดและเกณฑ์ชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเมืองและประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่
- เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการเมืองสู่ความน่าอยู่และมีสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
- เพื่อส่งเสริมให้เกิดการประเมินผลกระบวนการพัฒนาเมืองของ อปท. ทั้งการประเมินจากภายใน อปท. และการประเมินจากภายนอก

นอกจากนี้ ยังเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติ อปท. ที่มีความพยายามพัฒนาเมืองของตนไปสู่ เป้าหมายของการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน จนบรรลุผลสำเร็จ เป็น **“แบบอย่างที่ดี”** แก่ อปท. อื่นๆ อันจะทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการพัฒนาเมืองไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้นด้วย

๓ การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

๓.๑ กระบวนการประเมิน

การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนจะดำเนินการภายใต้คณะกรรมการประเมิน ประกอบด้วย “คณะกรรมการอำนวยการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน และ “คณะอนุกรรมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนระดับพื้นที่และระดับประเทศ”

คณะกรรมการอำนวยการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน มีปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ และมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิร่วมเป็นคณะกรรมการ

คณะอนุกรรมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่ และระดับประเทศ จะประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนอันได้แก่ ด้านเมืองอยู่ดี ด้านคนมีสุข ด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน และด้านเมืองแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี

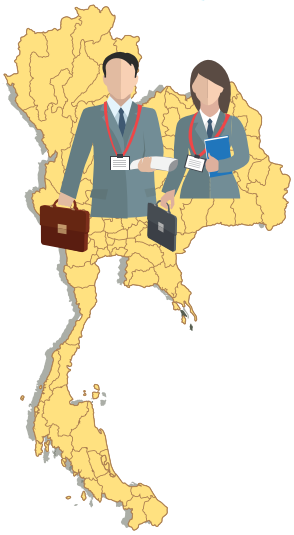

โดยเมื่อคณะอนุกรรมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่ และระดับประเทศประเมินผลงานเมืองที่เข้าร่วมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนเสร็จสิ้นแล้วนั้นจะเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการอำนวยการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เพื่อพิจารณารับรองผลการประเมินในระดับพื้นที่ และระดับประเทศต่อไป

ขั้นตอนการประเมิน ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน

๑. การประชาสัมพันธ์และเปิดรับผลงาน

เพื่อสร้างความเข้าใจต่อเกณฑ์และตัวชี้วัดต่างๆ รวมถึงการจัดทำเอกสารเสนอผลงาน โดยเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่สนใจสามารถแจ้งความประสงค์ พร้อมส่งใบสมัครเข้าร่วมการประเมินผ่านทางสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

๒. การประเมิน

๒.๑ การประเมินตนเองด้วยระบบการประเมิน (Self Assessment Report: SAR)

โดยเทศบาล และ อบต. ที่สมัครเข้าร่วมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ต้องนำเข้าข้อมูลในระบบ SAR ทั้งข้อมูลหน่วยงานและข้อมูลฐานด้านการพัฒนาเมือง ให้ครบถ้วน พร้อมทั้งประเมินตนเองและบันทึกข้อมูลให้สมบูรณ์ ซึ่งเทศบาลและ อบต. จะสามารถทราบผลการประเมินตนเองได้ทันที หลังจากบันทึกข้อมูลให้สมบูรณ์ โดยมีระดับคะแนนที่ผ่านการประเมินตนเอง ดังนี้

- ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ — เทศบาลนคร
- ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ — เทศบาลเมือง
- ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ — เทศบาลตำบล
- ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐ — องค์การบริหารส่วนตำบล

๒.๒ การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ระดับพื้นที่

โดยคณะอนุกรรมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ระดับพื้นที่ (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้) จะดำเนินการตรวจประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนระดับพื้นที่รายภาคผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) โดยเป็นการตรวจประเมินจาก (๑) การพิจารณาข้อมูลและเอกสารผลงานที่แนบผ่านระบบ SAR (๒) การรับฟังการนำเสนอผลงานการพัฒนาเมืองและผลงานเชิงประจักษ์จากการเยี่ยมชมสถานที่ดำเนินกิจกรรมจริงผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) ซึ่งจะให้คะแนนผลงานเชิงประจักษ์จากความพยายามในการดำเนินงาน นวัตกรรมการพัฒนาเมือง ประโยชน์ที่เกิดขึ้นและความยั่งยืน ทั้งนี้ จะนำเสนอผลการประเมินในระดับจากระดับพื้นที่ต่อคณะกรรมการอำนวยการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เพื่อให้การรับรองระดับการประเมิน (ดี ดีมาก ดีเยี่ยม) ต่อไป

๒.๓ การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ระดับประเทศ

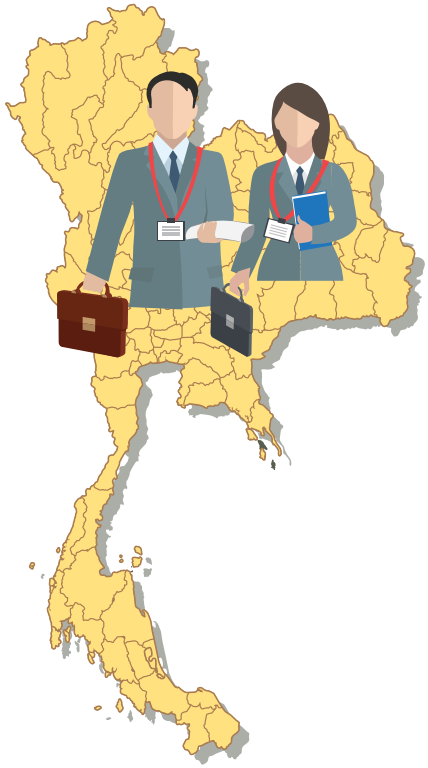

โดยคณะอนุกรรมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนระดับประเทศจะดำเนินการตรวจประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนระดับประเทศผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) ตามประเภทของเทศบาล (เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และ เทศบาลตำบล) โดยเป็นการตรวจประเมินผลงานของเทศบาลที่ได้รับการรับรองระดับดีเยี่ยมจากการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ระดับพื้นที่ ซึ่งดำเนินการตรวจประเมินจาก (๑) การพิจารณาข้อมูลและเอกสารผลงานที่แนบผ่านระบบ SAR (๒) การรับฟังการนำเสนอผลงานการพัฒนาเมืองและผลงานเชิงประจักษ์จากการเยี่ยมชมสถานที่ดำเนินกิจกรรมจริงผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) เพื่อกลั่นกรองในเบื้องต้น และจะเดินทางไปเยี่ยมชมกิจกรรมและผลงานของเทศบาลเพื่อพิจารณาผลงานเชิงประจักษ์ของเทศบาลในพื้นที่จริงเพื่อค้นหาเมืองที่เป็นแบบอย่างที่ดีในแต่ละขนาดเพื่อเป็นต้นแบบให้กับเทศบาลอื่นๆ ต่อไปรวมทั้งจัดลำดับผลการประเมิน

๓. การตัดสินและประกาศผลรางวัล

คณะกรรมการอำนวยการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน จะพิจารณารับรองผลการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ระดับประเทศ โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะประกาศผลการประเมิน และจัดงานพิธีมอบรางวัลต่อไป

๓.๒ ระดับผลการประเมิน

การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือ

๓.๒.๑ การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนด้วยตนเอง

โดยการนำเข้าข้อมูลในระบบการประเมินตนเองด้านเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน (Self Assessment Report: SAR) โดยมีระดับคะแนนที่ผ่านการประเมินตนเองดังที่ได้กล่าวไปแล้วในข้อ ๒.๑

๓.๒.๒ การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนระดับพื้นที่

โดยกำหนดระดับผลการประเมินออกเป็น ๓ ระดับ คือ มีผลงานผ่านเกณฑ์ระดับดี ดีมาก และดีเยี่ยม ในการพิจารณาข้อมูลและเอกสารที่แนบผ่านระบบ SAR และตรวจประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนระดับพื้นที่ผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) จากนั้นจึงสรุปผลการประเมินเสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ซึ่งจะพิจารณาให้ความเห็นชอบและรับรองผลการประเมิน

๓.๒.๓ การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ระดับประเทศ (เฉพาะเทศบาล)

โดยเป็นการประเมินเทศบาลที่ได้รับการรับรองระดับดีเยี่ยมจากผลการประเมินระดับพื้นที่ ในปีงบประมาณที่ผ่านมา เพื่อค้นหาเทศบาลที่มีแบบอย่างที่ดี และยกระดับสู่การเป็นเมืองต้นแบบสิ่งแวดล้อมยั่งยืน โดยคณะอนุกรรมการระดับประเทศตรวจประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) และลงตรวจเยี่ยมพื้นที่เพื่อประเมินผลการดำเนินงานเชิงประจักษ์ และสรุปผลเพื่อนำเสนอผลต่อคณะกรรมการอำนวยการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนให้การรับรองผล ทั้งนี้ แบ่งรางวัลออกเป็น ๒ ประเภท คือ รางวัลชนะเลิศเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน และรางวัลชนะเลิศเทศบาลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

ค่าคะแนนของผลงานแต่ละตัวชี้วัด

- การประเมินผลงานแต่ละตัวชี้วัด มีคะแนนเต็ม ๓๐ เท่าๆ กัน
- สำหรับตัวชี้วัดที่ ๑-๒๓ ในองค์ประกอบที่ ๑-๓ และตัวชี้วัดที่ ๓๔ ในองค์ประกอบที่ ๔ พิจารณาให้คะแนนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแต่ละตัวชี้วัด โดยแบ่งเป็น กระบวนการดำเนินงาน ๑๐ คะแนน ผลผลิต (Output) ๗ คะแนน และผลผลลัพธ์ (Outcome) ๑๓ คะแนน
- สำหรับตัวชี้วัดที่ ๒๔-๓๓ ในองค์ประกอบที่ ๔ พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ปีล่าสุด ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- ทั้งนี้สำหรับผลผลิต (Output) เป็นการพิจารณาจากผลงานที่ชัดเจน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพและผลลัพธ์ (Outcome) ซึ่งพิจารณาจากความสำเร็จของการดำเนินงาน หรือเป็นผลที่เกิดขึ้นต่อเนื่องหรือการขยายผลการดำเนินงานนั้น

ผลผลิต (Output) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานหรือกิจกรรมนั้นๆ โดยสามารถแสดงผลในรูปของข้อมูลเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพ

ผลลัพธ์ (Outcome) หมายถึง ประโยชน์และความคุ้มค่าที่ได้และผลกระทบที่มีต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและสิ่งแวดล้อมจากผลผลิตที่เกิดขึ้นมา หรือสิ่งที่ได้รับจากความสำเร็จของการดำเนินงาน หรือผลที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือการขยายผลการดำเนินงานอย่างครอบคลุม

๓.๓ เกณฑ์การให้คะแนนตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
เมืองอยู่ดี			
ตัวชี้วัดที่ ๑ การกำหนดทิศทางการใช้ประโยชน์ที่ดินตามบริบทของเมือง	๑. จัดทำหรือมีส่วนร่วมในการจัดทำผังเมืองรวมเมือง/ชุมชน หรือผังเมืองเฉพาะ หรือเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินหรืออาคาร เพื่อให้เกิดการพัฒนาเมืองหรือชุมชนสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาเทศบาล หรือแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ๒. มีมาตรการหรือแนวทางที่ทำให้ผังเมืองรวมเมือง/ชุมชนหรือผังเมืองเฉพาะ หรือเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินหรืออาคาร สามารถบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ๓. มีการแก้ไข/ปรับปรุงหรือมีส่วนร่วมในการแก้ไข/ปรับปรุงผังเมืองรวมเมือง/ชุมชน หรือผังเมืองเฉพาะ หรือเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินหรืออาคาร หรือพัฒนาเมืองให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และยุคสมัย	๑. มีผังเมืองรวม/ชุมชน หรือผังเมืองเฉพาะประกาศใช้บังคับในพื้นที่ ๒. มีเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ออกตาม พ.ร.บ.การผังเมือง พ.ร.บ.ควบคุมอาคารประกาศใช้บังคับในพื้นที่ ๓. มีเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งออกตาม พ.ร.บ.อื่นๆ ที่จะช่วยให้เมืองเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม หรือถูกสุขลักษณะ หรือเกิดความปลอดภัยต่อประชาชน สวัสดิภาพของสังคม หรือป้องกันภัยพิบัติ หรือรักษาไว้ซึ่งคุณค่าทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ โบราณคดี หรือบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมประกาศใช้บังคับในพื้นที่ ๔. จำนวนกรณีร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินลดลง	การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามทิศทางที่เหมาะสม ลดปัญหาการใช้ที่ดินผิดประเภท เมืองมีความเป็นระเบียบหรือการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินของเมืองสามารถแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมได้

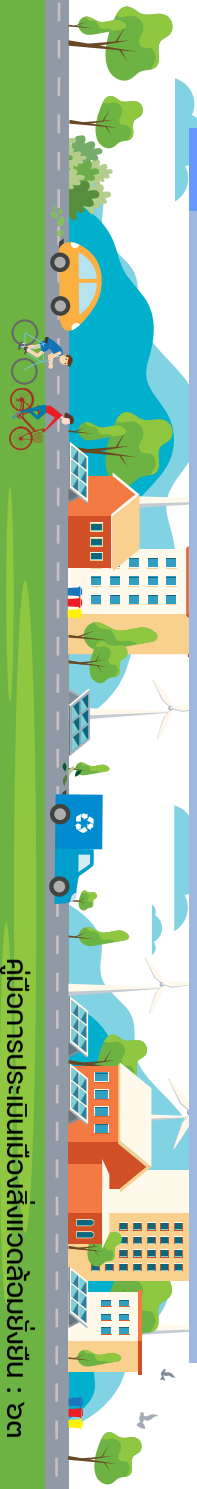

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๒ การพัฒนาเมืองและชุมชนให้เป็นไปตามผังเมืองรวม	๑. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองและชุมชนให้เป็นไปตามผังเมืองหรือผังชุมชน ให้เป็นไปตามผังเมืองรวม โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นไปตามแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดิน หรือพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ของชุมชน และแหล่งท่องเที่ยว หรือพัฒนาให้เป็นไปตามแผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่ง หรือพัฒนาปรับปรุงให้เป็นไปตามการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ๒. เทศบาล/อบต. มีการควบคุมมาตรการและแผนงานโครงการการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยมีการทำบันทึกการอนุญาตและไม่อนุญาตให้ประกอบกิจการการก่อสร้างการถมดินหรือให้คำปรึกษากับประชาชนในการปฏิบัติตามผังเมือง ๓. มีการดำเนินงานให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดรูปที่ดิน เป็นต้น ๔. ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาเมืองตามผังเมืองร่วมกับชุมชนและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	๑. ผลการพัฒนาเมืองและชุมชนให้เป็นไปตามผังเมืองรวม เช่น โครงการที่ดำเนินงานพัฒนาเมืองและชุมชนตามผังเมืองและชุมชนตามผังเมืองพื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการพัฒนาเมืองให้เป็นไปตามผังเมืองรวม เป็นต้น ๒. รายงานผลที่ชัดเจนในการควบคุมกิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น จำนวนการใช้ประโยชน์ที่ดิน จำนวนกรณีที่มีการอนุญาตและไม่อนุญาตให้ประกอบกิจการก่อสร้างหรือถมดิน ตามการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นต้น ๓. มีโครงการหรือกิจกรรมการแก้ไขปัญหาด้านกายภาพ โครงสร้างพื้นฐาน สังคม และสิ่งแวดล้อม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดผังเมืองรวม ผังเทศบาล หรือผัง อบต. ต่อไป	ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเมือง เช่น ๑. การท่องเที่ยวในย่านชุมชนเก่าแหล่งการค้าธุรกิจที่ดีขึ้น มีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจหรือ ๒. การจัดระบบจราจรที่คล่องตัวขึ้น หรือ ๓. ประชาชนเข้าถึงสาธารณูปโภคและสาธารณูปการได้ทั่วถึงขึ้น หรือ ๔. ปัญหาสภาพความแออัดของเมือง/ชุมชนที่ลดลง หรือการรุกล้ำพื้นที่สาธารณะ และทางธรรมชาติลดลง คุณภาพด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติดีขึ้น

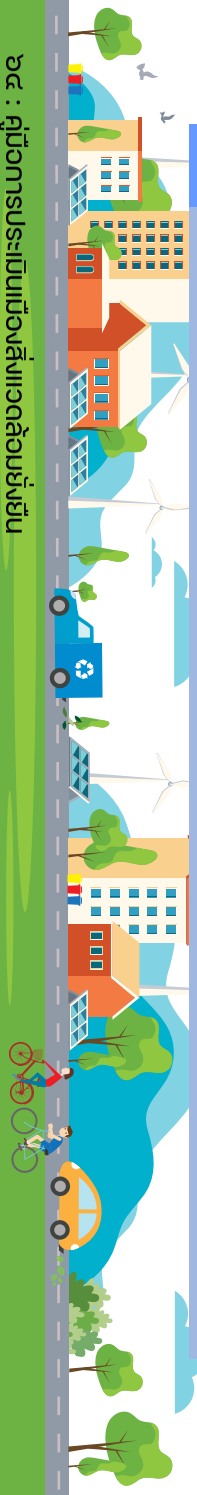

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๓ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับผู้ใช้ประโยชน์	๑. จัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนาเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานเพื่อบริการประชาชนตามบริบทเมือง ๒. ดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และบำรุงรักษาให้โครงสร้างพื้นฐานอยู่ในสภาพที่ดี ๓. วิเคราะห์ลักษณะประชากรของเมือง เพื่อวางแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น โครงสร้างประชากร หรือจำนวนผู้ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ หรือจำนวนผู้ใช้ประโยชน์ หรือภัยพิบัติของเมือง ฯลฯ เป็นต้น ๔. ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน/โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุมและเหมาะสมสำหรับคนทุกกลุ่มตามบริบทเมือง ๕. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบำรุงรักษาให้โครงสร้างพื้นฐานเอื้อต่อการดำรงชีวิตและการใช้ประโยชน์ของคนทุกกลุ่มตามบริบทเมือง ๖. ตรวจสอบและประเมินผลแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุม โดยร่วมกับประชาชน ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	๑. ผลการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น จำนวนโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนาหรือ ๒. ผลการยกระดับคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น จำนวนโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการบำรุงรักษาเพิ่มขึ้น ปรับปรุงให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น หรือความครอบคลุมพื้นที่ของโครงสร้างพื้นฐาน สำหรับคนแต่ละกลุ่มหรือ ๓. ข้อมูลลักษณะประชากรที่ต้องการการดูแลด้านโครงสร้างพื้นฐานของเมือง หรือแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุมและเหมาะสมสำหรับคนทุกกลุ่ม ๔. โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อเด็กเล็ก ผู้สูงอายุ และผู้ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ ๕. โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว การอนุรักษ์ภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรม ๖. โครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการจัดการภัยพิบัติเมือง	๑. การขยายผลให้ครอบคลุมพื้นที่ หรือ ๒. ประโยชน์ที่เอื้อต่อคนทุกกลุ่ม โดยโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนาหรือดูแลรักษานั้น ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของผู้ใช้บริการ (เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ ผู้ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ) ตลอดจนการรองรับการเกิดภัยพิบัติของเมือง หรือ ๓. จำนวนผู้สูงอายุและบุคคลที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ เข้าถึงการบริการมากขึ้น หรือ ๔. การใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และคุณภาพชีวิตของคนในเมือง เช่น ช่วยให้เกิดการค้าขายที่ดีขึ้น ลดระยะเวลาในการเดินทาง หรือเข้าถึง สาธารณูปการได้ดีขึ้น

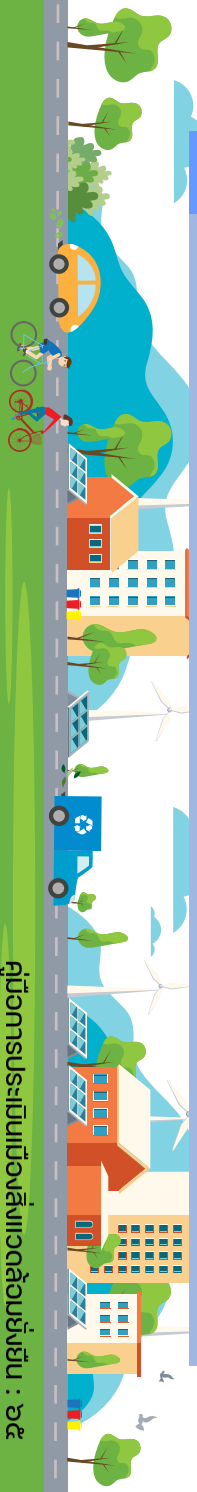

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๔ การยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาส	**การยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อย**		
	๑. สำรวจข้อมูลที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย ๒. ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อย ๓. ดำเนินงานยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างมีส่วนร่วม อาทิ การสร้างอาชีพ/รายได้เสริม การส่งเสริมการออม การลดรายจ่าย เป็นต้น ๔. การบูรณาการแผนงานและข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๕. การตรวจสอบและประเมินผลแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อยร่วมกับชุมชน	๑. ทะเบียนข้อมูลผู้มีรายได้น้อยหรือแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อย ๒. ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อย จำนวนผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับการสร้างอาชีพ รายได้ที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มเป้าหมาย จำนวนผู้มีรายได้น้อยลดลง เป็นต้น ๓. การมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องที่เพิ่มขึ้น	๑. กลุ่มผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาสมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ๒. ขยายกลุ่มเป้าหมายในการสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยและด้านอาชีพ ให้กับผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุหรือ ๓. มีเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ
	การยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ด้อยโอกาส		
	๑. สำรวจข้อมูลที่อยู่อาศัยของผู้ด้อยโอกาส ๒. ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ด้อย โอกาสร่วมกับชุมชน ๓. ดำเนินงานยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างมีส่วนร่วม อาทิ การปรับปรุงที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการบริการสาธารณูปโภค สำหรับผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น ๔. การตรวจสอบและประเมินผลแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ด้อยโอกาสร่วมกับชุมชน	๑. ทะเบียนข้อมูลผู้ด้อยโอกาสหรือแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ด้อยโอกาส ๒. ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ด้อยโอกาส อาทิ ผลการจัดการที่อยู่อาศัย เช่น จำนวนผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับจัดสรรที่อยู่อาศัยตามโครงการจำนวนผู้ด้อยโอกาส หรือชุมชนแออัดได้รับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น และเข้าถึงการให้บริการสาธารณูปโภค เป็นต้น ๓. การมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องที่เพิ่มขึ้น	

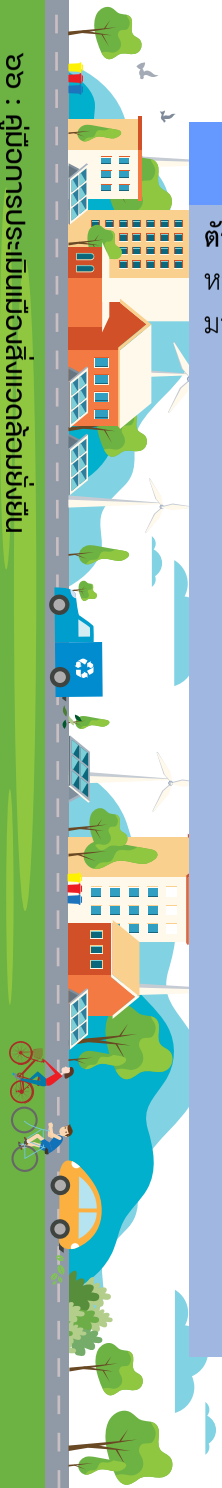

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๕ หลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน	๑. นโยบายและแผนงานด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของเมือง ๒. การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การส่งเสริมอาชีพ หรือกิจกรรมที่ช่วยสร้างรายได้ของคนในเมืองที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอยู่บนฐานหลักเศรษฐกิจพอเพียง หรือกิจกรรมการลดรายจ่ายของประชาชน หรือส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือน หรือส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต หรือกลุ่มสหกรณ์หรือตลาดชุมชน เป็นต้น ๓. การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในองค์กรของเทศบาล/อบต. เอง เช่น การมุ่งสู่องค์กรพอเพียง องค์กรแห่งความสุข เป็นต้น ๔. การส่งเสริมความร่วมมือในการบริหารจัดการหรือการแบ่งปันทรัพยากรกับชุมชนข้างเคียง ๕. การตรวจสอบติดตามประเมินแผนงาน และผลการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพร่วมกับประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง	๑. ผลการส่งเสริมการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เช่น ผลการจัดอบรมการพัฒนาอาชีพ จำนวนกลุ่มอาชีพที่เกิดขึ้นจำนวนสมาชิกในกลุ่มต่าง ๆ จำนวนครัวเรือนที่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการลดรายจ่ายของครัวเรือน เป็นต้น ๒. ผลของการส่งเสริมการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำงานของเทศบาล/อบต. เช่น การลดค่าใช้จ่าย ดัชนีความสุขของบุคลากร องค์กรแบบอย่างด้านความพอเพียง เป็นต้น ๓. เครือข่ายระหว่างชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากร	๑. การดำเนินงานการขยายกลุ่มเป้าหมายหรือการมีรายได้ผลตอบแทน หรือเงินหมุนเวียนของกลุ่มที่เพิ่มขึ้น หรือหลักฐานที่แสดงถึงความยั่งยืนของการดำเนินงาน ๒. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานของเทศบาล/อบต. ในด้านต่างๆ สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ๓. แหล่งเรียนรู้หรือเครือข่ายด้านเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่

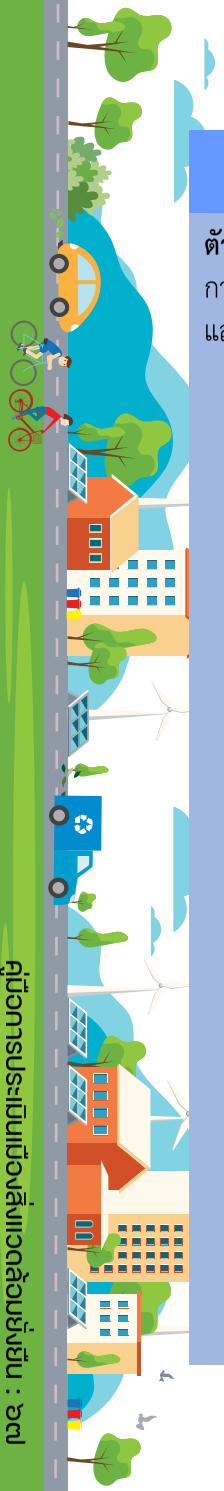

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๖ การจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย	**การจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย**		
	๑. มีการประเมินความเสี่ยงในการเกิดภัยพิบัติและสาธารณภัยในพื้นที่ ตลอดจนการทำข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ เพื่อระบุประเภทของความเสี่ยงในแต่ละพื้นที่ เพื่อวางแผนการรับมือ อาทิ ภัยแล้ง น้ำท่วม การกัดเซาะชายฝั่ง คลื่นความร้อน สารเคมีรั่วไหล ฯลฯ ๒. มีการจัดทำแผนรับมือภัยพิบัติและสาธารณภัยในพื้นที่ ๓. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ป้องกันและลดผลกระทบ เตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติและสาธารณภัย โดยจัดทำแผนซ้อมแผน เตรียมอุปกรณ์เทคโนโลยีในการตั้งรับภัยพิบัติและสาธารณภัยระบบการเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยง ๔. การพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ๕. สร้างความเข้าใจกับประชาชนและกลุ่มเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบ	๑. มีแผนการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัยของเทศบาล/อบต. (การออกแบบโครงสร้างที่คำนึงถึงการป้องกันภัยพิบัติและสาธารณภัย เช่น ถนน คลองระบายน้ำ เป็นต้น) หรือการจัดการระบบในเมืองเพื่อรองรับภัยพิบัติและสาธารณภัย (เช่น ระบบจราจร เส้นทาง/ศูนย์อพยพ เป็นต้น) ๒. ผลการดำเนินการด้านการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย มีแนวทางขั้นตอนระบบหรือมีแผนการรับมือกับภัยพิบัติ และสาธารณภัยที่ตามบริบทของเมือง หรือเป็นปัญหาในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ ๓. จำนวนหน่วยงานบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพหรือ ๔. จำนวนประชาชนและกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อปัญหา และแนวทางจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัยของเมือง	๑. ผลการดำเนินงานด้านการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย เช่น การป้องกัน หรือลดผลกระทบจากภัยพิบัติและสาธารณภัย หรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นลดลง การรับมือกับภัยพิบัติและสาธารณภัยได้อย่างทันท่วงที ผลการฟื้นฟูเพื่อให้พื้นที่หรือชุมชนที่ประสบภัยกลับคืนสู่สภาพที่ดีขึ้น เป็นต้น ๒. มีระบบและเครือข่ายในการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัยในระดับพื้นที่สามารถดำเนินการได้ทันที หรือมีขีดความสามารถในการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัยได้ในระยะยาว

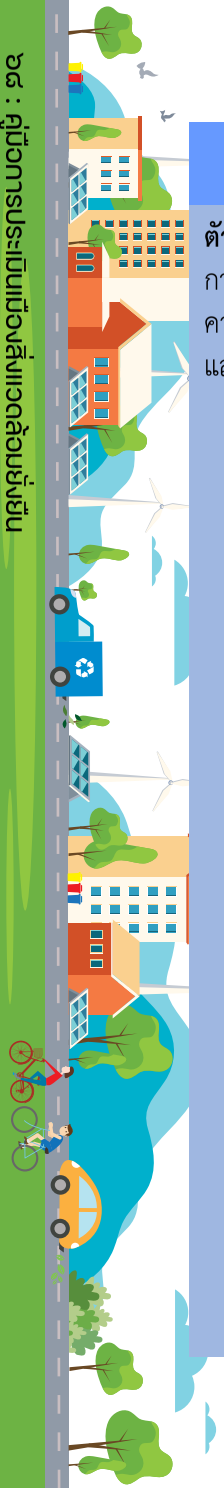

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๗ การป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	**ระบบงานจราจรและความปลอดภัยบนท้องถนน**		
	๑. มีแผนการป้องกันและดูแลระบบงานจราจรและความปลอดภัยบนท้องถิ่น ๒. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกันและดูแลระบบงานจราจรและความปลอดภัยบนท้องถิ่น เช่น การจัดระบบการจราจร การให้ความรู้ด้านการขับขี่ปลอดภัย การใช้ถนนอย่างถูกต้อง การดูแลโครงสร้างพื้นฐานด้านการจราจรและขนส่ง เป็นต้น ๓. มีเครือข่ายการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่น อาทิ ตำรวจฝ่ายปกครอง อาสาสมัครภาคประชาชน เป็นต้น ๔. มีการพัฒนาศักยภาพของผู้รับผิดชอบในด้านการดูแลระบบงานจราจรและความปลอดภัยบนท้องถิ่น ๕. มีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์อันเกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น ถนน สะพาน ป้ายรถประจำทาง สะพานลอย ป้ายจราจร ฯลฯ ๖. ตลอดจนมีการตรวจสอบประเมินความเสี่ยงความปลอดภัยบนท้องถนนอย่างมีส่วนร่วม	ผลการดำเนินงานตามแผนการป้องกันและดูแลระบบงานจราจรและความปลอดภัยบนท้องถนน เช่น ๑. มีรายงานผลการดำเนินงาน ๒. จำนวนอุบัติเหตุที่ลดลงเปรียบเทียบย้อนหลัง ๓ ปี ๓. มีมาตรการที่ประกาศใช้ ๔. มีความรู้ในการป้องกันภัยต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ๕. เครือข่ายชุมชน เช่น สายตรวจชุมชน ลาดตระเวนหรือระบบเฝ้าระวังอื่นๆ ๖. มีการรายงานผลการอบรม/การประเมินผลความรู้ของผู้เข้าอบรม	๑. ความเสียหายจากจำนวนอุบัติเหตุลดลงเปรียบเทียบย้อนหลัง ๓ ปี ๒. ผลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจอันเกิดจากอุบัติเหตุลดลง ๓. การขยายความร่วมมือกับหน่วยอื่นหรือเครือข่ายต่างๆ ในการป้องกันและดูแลระบบงานจราจร และความปลอดภัยบนท้องถนน

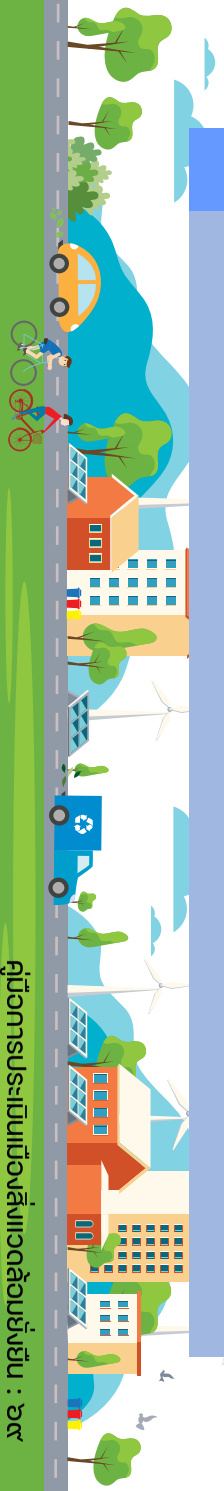

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
	ระบบงานป้องกันอาชญากรรม		
	๑. มีแผนการป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ๒. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น ให้ความรู้เพื่อสร้างความปลอดภัยและลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดภัยต่างๆ การใช้มาตรการต่างๆ ในการป้องกันภัย เช่น ระบบเตือนภัย และการเฝ้าระวังอย่างมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ๓. มีเครือข่ายการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่น อาทิ ตำรวจฝ่ายปกครอง ภาคเอกชน เป็นต้น ๔. มีการพัฒนาศักยภาพของผู้รับผิดชอบในด้านการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ๕. มีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์อันเกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น CCTV และเครื่องดับเพลิงประจำชุมชนที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ ๖. ตลอดจนมีการตรวจสอบประเมินความเสี่ยงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างมีส่วนร่วม	ผลการดำเนินงานตามแผนการป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หรือผลการดำเนินงานด้านการป้องกันและดูแลความปลอดภัยฯ เช่น ๑. มีรายงานผลการดำเนินงาน ๒. จำนวนคดีหรือเหตุอาชญากรรมลดลงเมื่อเทียบ ๓ ปีย้อนหลัง ๓. มีการประกาศใช้มาตรการด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ๔. ประชาชนมีความรู้ในการป้องกันภัยต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น มีเครือข่ายชุมชน เช่น สายตรวจชุมชนลาดตระเวนหรือระบบเฝ้าระวังความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ๕. มีการรายงานผลการอบรม/การประเมินผลความรู้ของผู้เข้าอบรม	๑. ความเสียหายจากการเกิดสาธารณภัยจำนวนคดีหรือเหตุอาชญากรรมลดลงเมื่อเทียบ ๓ ปี ย้อนหลัง ๒. การขยายความร่วมมือกับหน่วยอื่นหรือเครือข่ายต่างๆ ในการป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หรือ ๓. การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น ปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ลดลง ระบบการป้องกันภัยกล้องวงจรปิดสามารถใช้ประโยชน์ได้จริงในการแก้ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
คนมีสุข			
ตัวชี้วัดที่ ๘ การเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของคนในเมือง	๑. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม หรือสื่อสารประชาสัมพันธ์ครอบคลุมกิจกรรมด้านสาธารณสุขทั้ง ๔ ประเด็น ประกอบด้วย ๑.๑ การป้องกันและควบคุมโรค เช่น การป้องกันควบคุมโรคติดต่อหรือโรคไม่ติดต่อ ที่เป็นปัญหาในพื้นที่การให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ และป้องกันโรคด้วยตนเอง เป็นต้น ๑.๒ การส่งเสริมสุขภาพ เช่น ส่งเสริมสุขภาพกลุ่มแม่และเด็กกลุ่ม วัยทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้พิการ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพเสี่ยง ส่งเสริมการออกกำลังกาย การส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคให้เหมาะสม เป็นต้น ๑.๓ การรักษาโรคเบื้องต้น เช่น การจัดบริการให้ประชาชนได้มีสิทธิหรือเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่สะดวกรวดเร็ว การจัดระบบการส่งต่อผู้ป่วยหน่วย แพทย์ฉุกเฉิน การออกหน่วยเคลื่อนที่รักษาพยาบาล การจัดบริการรักษาพยาบาลเชิงรุก เป็นต้น ๑.๔ การฟื้นฟูสภาพ เช่น ส่งเสริมการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน ฟื้นฟูสภาพจิตใจให้ผู้ป่วย การให้บริการกายภาพบำบัดในเชิงรุก เป็นต้น ๒. การประสานการดูแลสุขภาพในชุมชนกับกองทุนหรือทรัพยากรด้านการจัดการสุขภาพ ทั้งในและนอกพื้นที่	๑. ผลดำเนินงานเชิงปริมาณหรือคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านสาธารณสุขครอบคลุมทั้ง ๔ ประเด็น ๑.๑ การป้องกันและควบคุมโรค ๑.๒ การส่งเสริมสุขภาพ ๑.๓ การรักษาโรคเบื้องต้น ๑.๔ การฟื้นฟูสภาพ ๒. โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพ เช่น สถานที่ออกกำลังกาย ทางจักรยาน ฯลฯ ๓. สื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อการดูแลสุขภาพที่ประชาชนเข้าถึงง่าย ๔. การบูรณาการและการประสานงบประมาณเพื่อการดูแลสุขภาพในชุมชน	ผลงานต่อเนื่องหรือขยายกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้น ครอบคลุมการดูแลสุขภาพของประชาชนกลุ่มต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง หรือพัฒนาเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพหรือแนวโน้มภาวะสุขภาพของประชาชนดีขึ้น

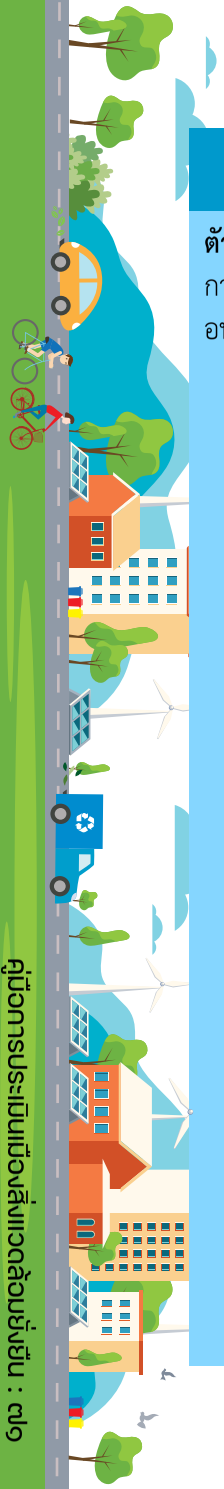

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๙ การคุ้มครองสุขภาพอนามัย	๑. การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องการคุ้มครองสุขภาพอนามัย ประเมิน ตรวจสอบ ควบคุม และป้องกันปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย เช่น การส่งเสริมให้ตลาด สถานที่จำหน่ายอาหาร และสะสมอาหาร ร้านอาหารแผงลอย สถานประกอบการ ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขาภิบาลที่กำหนด การจัดการคุณภาพน้ำประปา หรือตู้น้ำดื่มหยอดเหรียญ มีระบบเพื่อจัดการเหตุรำคาญ หรือการจัดการกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เป็นต้น ๒. ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริโภคสินค้าและบริการที่มีความปลอดภัยต่อสุขภาพแก่ผู้บริโภคและผู้ประกอบการ ๓. การติดตามตรวจสอบคุณภาพหรือสารปนเปื้อนในสินค้าและบริการที่ส่งผลต่อสุขภาพอนามัยผู้บริโภค รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย เทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลที่กำหนด เป็นต้น หรือ ๔. มีระบบการรับเรื่องร้องเรียนด้านการคุ้มครองผู้บริโภคและอนามัยสิ่งแวดล้อม	๑. ผลการดำเนินงานด้านคุ้มครองสุขภาพอนามัย เช่น การได้รับการรับรองมาตรฐานการพัฒนาคุณภาพ ระบบบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (EHA) ด้านที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ดำเนินการหรือมาตรฐานอื่นๆ ๒. มีมาตรการในการจัดการสินค้าที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพหรือสารปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ๓. จำนวนการร้องเรียนด้านการคุ้มครองผู้บริโภคและอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการแก้ไขเรียบร้อย เป็นต้น ๔. เป็นแหล่งผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและดีต่อสุขภาพ เช่น สินค้าปลอดสารพิษ ๕. กลุ่มผู้ผลิตและผู้ประกอบการที่ได้รับความรู้เรื่องอาหารปลอดภัย	๑. ผลงานต่อเนื่อง หรือขยายผลการดำเนินงานการคุ้มครองสุขภาพอนามัยผู้บริโภค ๒. มีเครือข่ายการดำเนินงานอนามัยสิ่งแวดล้อม หรือเครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภค ๓. เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการดำเนินงานคุ้มครองสุขภาพอนามัยผู้บริโภค เป็นต้น

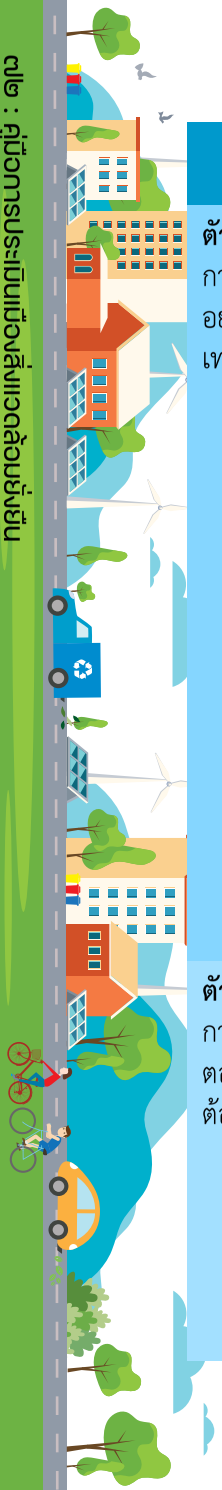

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๑๐ การส่งเสริมการศึกษาอย่างหลากหลายและเท่าเทียม	๑. มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนรูปแบบ และความต้องการได้รับการศึกษาของคนทุกกลุ่มในเมือง ๒. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือสนับสนุนการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนและการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๓. ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียน การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เพื่อการศึกษาต่างๆ จัดตั้งหลักสูตรสร้างอาชีพสร้างรายได้ เป็นต้น โดยคำนึงถึงการให้การศึกษาอย่างเท่าเทียม สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมของเมือง ๔. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่ประชาชนในเมือง ๕. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม การจัดการศึกษาแก่กลุ่มเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ๖. ประเมินผลและเก็บรวบรวมข้อมูลผู้เข้าร่วมหรือได้รับประโยชน์จากการส่งเสริมการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน	๑. ผลการส่งเสริมการศึกษา เช่น จำนวนโรงเรียน หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการรับรองคุณภาพทางการศึกษา ๒. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ๓. จำนวนชุมชนที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งการเรียนรู้ ๔. จำนวนหลักสูตรการศึกษา เช่น สิ่งแวดล้อมศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ส่งเสริมให้แก่กลุ่มต่างๆ เป็นต้น ๕. จำนวนผู้ได้รับการพัฒนาอาชีพหรืออื่นๆ	๑. ผลงานต่อเนื่อง หรือ ๒. ขยายผลการจัดการศึกษา หรือ ๓. สนับสนุนการศึกษารูปแบบต่างๆ อย่างมีส่วนร่วมให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม หรือ ๔. ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการส่งเสริมการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เช่น การเพิ่มรายได้การยกระดับคุณภาพชีวิต เป็นต้น หรือ ๕. ประโยชน์ที่นักเรียนนักศึกษาได้รับในด้านการมีงานทำ
ตัวชี้วัดที่ ๑๑ การจัดสวัสดิการที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน	๑. วิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ๒. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสำหรับประชาชน กลุ่มเด็ก เยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ด้อย โอกาส เช่น ทุนการศึกษาสำหรับเด็กยากจน การจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเด็กและเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ กองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น ประเมินผลการจัดสวัสดิการของกลุ่มต่างๆ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม	๑. ผลการจัดสวัสดิการต่างๆ เช่น มีฐานข้อมูลเด็กและเยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ด้อยโอกาสที่ได้รับการจัดสวัสดิการ ๒. ผลการดำเนินงานของกองทุนเพื่อช่วยเหลือเด็กและ เยาวชน ผู้สูงอายุ สตรี ผู้พิการ กองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น	ผลงานต่อเนื่อง หรือขยายผลการจัดสวัสดิการชุมชน สวัสดิการรูปแบบอื่นๆ หรือกลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นต้น

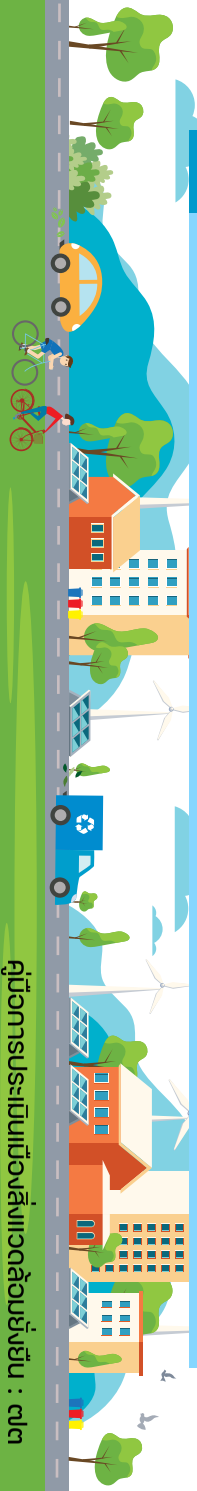

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๑๒ การป้องกันและแก้ไขปัญหาสุรา บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุข	๑. การจัดทำข้อมูลกลุ่มเสี่ยงด้านสุรา บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุขในพื้นที่ ๒. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกันเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาสุรา บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุข เช่น ให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่กลุ่มเป้าหมาย การส่งเสริมให้ลดละเลิกสำหรับผู้ติดสุราบุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุข สนับสนุนให้ผู้ติดยาเสพติดได้เข้ารับการบำบัดรักษา ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดทั้งภาวะร่างกายและจิตใจ การดำเนินการเพื่อคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ การออกหรือบังคับมาตรการควบคุมยาเสพติดและอบายมุข การกำหนดเขตปลอดเหล้าบุหรี่ การส่งเสริมโครงการเมาไม่ขับ เป็นต้น ๓. เมื่อมีการจัดงานต่างๆ เช่น งานศพ งานบวช ทางเทศบาล/อบต. ควรเสริมให้ประชาชนจัดงานเหล่านั้น ในรูปแบบปลอดเหล้า ปลอดบุหรี่ ปลอดอบายมุข หรืออาจส่งเสริมให้กำหนด “กติกาสังคมของชุมชน” เช่น งานศพปลอดเหล้า ๔. ส่งเสริมกิจกรรมในระดับชุมชนในการทำนุบำรุงศาสนาและลดปัญหาอบายมุข เช่น หมู่บ้านรักษาศีลห้า ๕. ส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ตระหนักถึงค่าใช้จ่ายที่ต้องหมดไปกับสุราบุหรี่และการพนันต่างๆ เพื่อจะได้ลดละเลิกสุรา บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุข ๖. ประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม	ผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุรา บุหรี่ ยาเสพติดและอบายมุข เช่น จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการให้ความรู้ จำนวนคนที่ได้รับการบำบัดรักษาสุรา บุหรี่ ยาเสพติด สำเร็จ จำนวนชุมชนที่เข้าร่วมเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด จำนวนหน่วยงานองค์กรหรือชุมชนปลอดสุรา ปลอดบุหรี่ เป็นต้น	๑. มีภาคีเครือข่ายกลุ่มชมรมที่ให้ความร่วมมือดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหา สุรา บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุข ๒. ปัญหาอาชญากรรมที่สืบเนื่องจากปัญหาสุรา ยาเสพติด และอบายมุข ลดลง ๓. อุบัติเหตุอันเกิดจากการเมาแล้วขับลดลง ๔. ปัญหาคดี/แหล่งอบายมุขในพื้นที่ลดลง

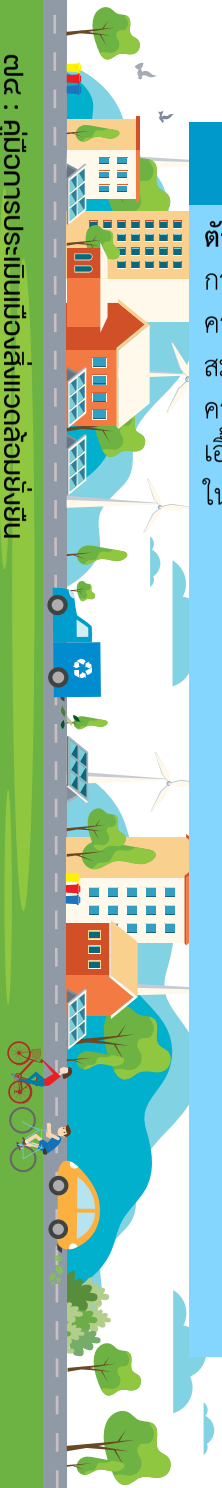

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๑๓ การส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ความสามัคคี และเอื้ออาทรระหว่างคนในชุมชน	๑. จัดทำฐานข้อมูลทางสังคม อาทิ พ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว แม่วัยใส ครอบครัวที่มีความเสี่ยงด้านความรุนแรง เป็นต้น ๒. จัดทำแผนงานโครงการในการส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวให้เหมาะสมในแต่ละกลุ่ม ๓. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวและชุมชน นอกเหนือจากจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ที่เปิดโอกาสให้สมาชิกได้มาร่วมกันทำกิจกรรม เช่น กิจกรรม Walk rally ค่ายครอบครัว ค่ายสามวัย (เด็ก ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ) การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ๔. ส่งเสริมและเชิดชูเด็กและเยาวชนผู้ทำความดีผ่านกิจกรรมเยาวชน ต้นแบบครอบครัวตัวอย่าง ๕. ประเมินผลตามแผนงานโครงการที่ได้ดำเนินการ	๑. ฐานข้อมูลทางสังคมของกลุ่มเสี่ยงทางสังคม ๒. ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน เช่น จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวนชุมชนที่จัดกิจกรรม จำนวนกิจกรรมในชุมชน	๑. ผลงานต่อเนื่อง หรือ ๒. ขยายผลการส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวและชุมชน หรือ ๓. สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัวผู้เข้าร่วมโครงการดีขึ้น

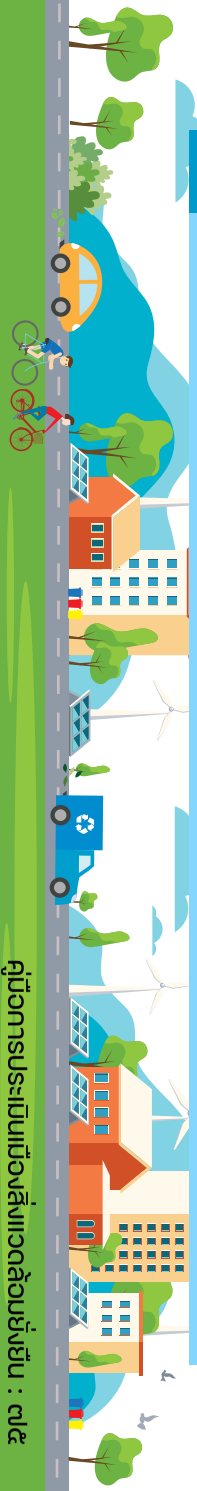

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๑๔ การส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม	๑. ดำเนินการสำรวจรูปแบบกิจกรรมทางสังคมตามความต้องการของประชาชน ๒. ดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมอย่างมีส่วนร่วม สะท้อนวิถีของเมืองและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเมือง เกิดจากความต้องการของคนในชุมชนและสังคม เช่น ลานวัฒนธรรม สัปดาห์ศิลปะ ถนนคนเดิน เทศกาลดอกไม้งาม ลานกิจกรรมเยาวชน ดนตรีในสวน เป็นต้น โดยจัดอย่างสม่ำเสมอ มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความสนใจของกลุ่มต่างๆ ๓. จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างให้ประชาชนมีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์อื่นๆ ตามบริบทของพื้นที่ โดยเป็นกิจกรรมที่ริเริ่มโดยชุมชนหรือเทศบาล ๔. ประเมินผลกิจกรรมตามประเด็นทางเศรษฐกิจสังคมและการมีส่วนร่วมของชุมชน **หมายเหตุ** : กิจกรรมที่จะเข้ารับการประเมินต้องระบุระยะเวลาและความถี่ในการจัดกิจกรรม เช่น จัดกิจกรรมปีละ ๑ ครั้ง เป็นระยะเวลา ๕ ปี เป็นต้น เพื่อแสดงถึงความต่อเนื่อง	๑. ผลการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม เช่น จำนวนภาคีเครือข่ายภาครัฐและเอกชนที่เข้าร่วม จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวนชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ประโยชน์จากกิจกรรมนั้น ๆ เป็นต้น ๒. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามระเบียบและข้อปฏิบัติของท้องถิ่น	ผลงานต่อเนื่องหรือขยายผลการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม หรือมีรูปแบบกิจกรรมที่โดดเด่น สร้างสรรค์เป็นเอกลักษณ์ของเมือง หรือมีเครือข่ายการดำเนินงานที่กว้างขวางขึ้น หรือผลต่อเนื่องไปสู่มิติทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

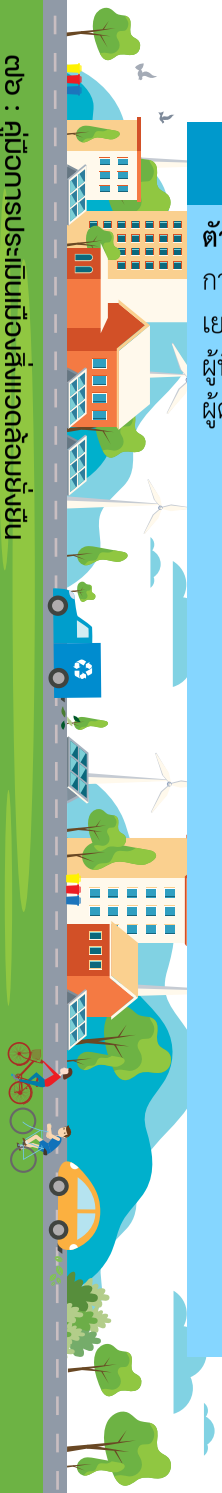

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๑๕ การพิทักษ์สิทธิของเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส	๑. สำรวจภัยคุกคามและศักยภาพของเยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุและผู้ติดเชื้อ HIV ๒. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการดูแลและพิทักษ์สิทธิของกลุ่มคนดังกล่าว เช่น คุ้มครองเด็กและสตรีให้พ้นจากการละเมิดทางเพศ ให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กเร่ร่อนและเด็กไร้สัญชาติ ให้ผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาสได้มีที่อยู่อาศัย ดูแลผู้ติดเชื้อ HIV และผู้ป่วยเอดส์ ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม ให้อาศัยอยู่ในเมืองได้อย่างปกติสุข เป็นต้น ๓. ส่งเสริมกิจกรรมดูแลผู้สูงอายุให้ได้เข้าถึงบริการพื้นฐานต่างๆ และตอบสนองความต้องการเบื้องต้นของผู้สูงอายุทั้ง ๓ กลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ติดบ้านและติดเตียง ๔. เผยแพร่ให้ประชาชนได้รับรู้ถึงสิทธิตามกฎหมายที่ตนพึงมี และดูแลประชาชนในกลุ่มเหล่านี้ให้สามารถเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายที่ตนพึงมี ๕. ประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม **หมายเหตุ** : ในตัวชี้วัดนี้ไม่พิจารณากิจกรรมการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุผู้พิการ	๑. ข้อมูลพื้นฐานผลการสำรวจคุกคามและศักยภาพของเยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุในพื้นที่ และผู้ติดเชื้อ HIV ๒. ผลการดำเนินงานด้านการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มเป้าหมาย เช่น จำนวนเยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้สูงอายุที่ได้รับการคุ้มครอง จำนวนเด็กเร่ร่อนและเด็กไร้สัญชาติที่ได้รับการช่วยเหลือ จำนวนผู้ติดเชื้อ HIV ที่ได้รับการดูแล ๓. จำนวนผู้ได้รับการพัฒนาศักยภาพ เป็นต้น	๑. ผลงานต่อเนื่อง ๒. ยกระดับคุณภาพชีวิตของเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ๓. ขยายผลการดำเนินกิจกรรมดูแลและพิทักษ์สิทธิฯ หรือ ๔. การขยายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

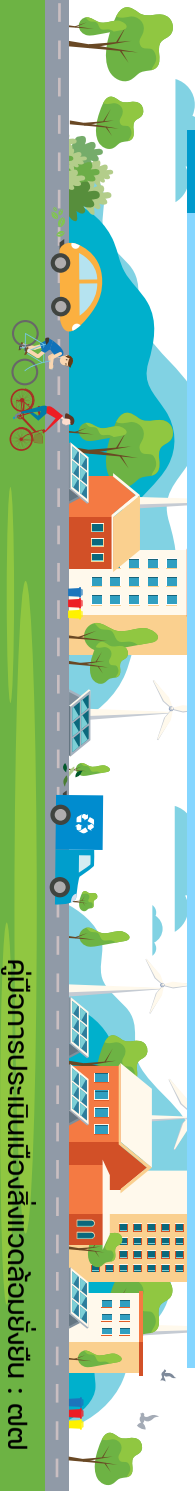

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๑๖ การอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑. ส่งเสริมหรือดำเนินการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒. จัดกิจกรรมการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น อนุรักษ์เพลงพื้นบ้าน จัดงานสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่คนรุ่นหลัง เป็นต้น ๓. จัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น การอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่าและวิถีเฉพาะถิ่น ๔. ประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วม โดยครอบคลุมประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม **หมายเหตุ** : ในตัวชี้วัดนี้มุ่งส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรแสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะตัวอันเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละเมือง	ผลการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ฐานข้อมูลหรือแหล่งเผยแพร่ข้อมูลประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น ย่านเมืองเก่า ชุมชนเก่าที่ได้รับการศึกษาค้นคว้าหรืออนุรักษ์จำนวนผู้สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนแผนงานโครงการเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมย่านเมืองเก่า หรือชุมชนเก่า เป็นต้น	๑. ผลงานต่อเนื่องมีความเป็นอัตลักษณ์โดดเด่น ๒. ขยายผลการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม ภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเกิดการแลกเปลี่ยนประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือมีแหล่งเรียนรู้ทางด้านประเพณีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ๓. เกิดผลทางเศรษฐกิจและสังคม เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว มีส่วนช่วยในการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในเมือง

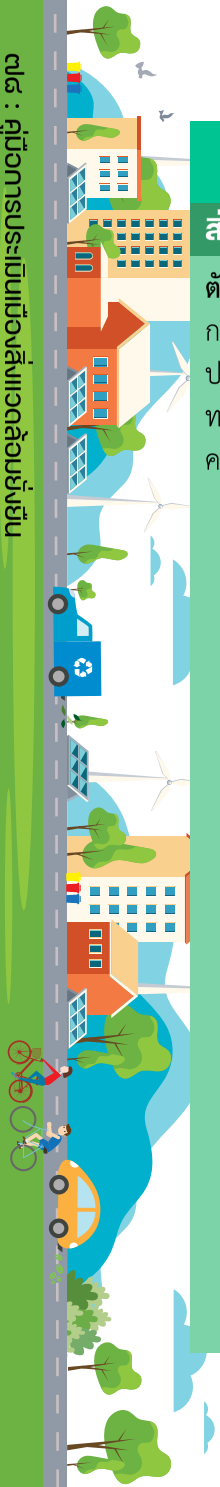

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
สิ่งแวดล้อมยั่งยืน			
ตัวชี้วัดที่ ๑๗ การดูแลรักษา และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี	๑. การวิเคราะห์สำรวจพื้นที่วิเคราะห์ทรัพยากรธรรมชาติ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์เฉพาะถิ่น หรือที่มีความสำคัญหรือโดดเด่นในพื้นที่ และจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ๒. มีการจัดทำแผนด้านการดูแลรักษา และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดีอย่างเป็นระบบ ๓. ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ การสร้างความตระหนักต่อความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพแก่บุคลากร อปท. และประชาชนทั่วไป ๔. มีการป้องกันฟื้นฟูและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ ชายฝั่ง พื้นที่ชุ่มน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ฯลฯ มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ในทางเศรษฐกิจได้ เช่น นำสมุนไพรมาทำยารักษาโรค การอนุรักษ์พันธุ์ปลาเพื่อการบริโภค ๕. ประเมินผลแผนงานโครงการกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วม โดยครอบคลุมประเด็นด้านเศรษฐกิจ สังคมจากการดำเนินงาน	๑. มีข้อมูลและแผนการดำเนินงานด้านการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี ๒. ผลการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เช่น จำนวนพื้นที่หรือจำนวนพันธุกรรมที่ได้ดูแลรักษา จำนวนผู้ร่วมกิจกรรมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวนต้นไม้ใหญ่ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน จำนวนพันธุ์สัตว์ที่ได้รับการอนุรักษ์ จำนวนผู้ที่ได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น	ทรัพยากรธรรมชาติในเมืองได้รับการดูแลรักษาให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี ๑. ชุมชนและประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติตามกฎระเบียบได้อย่างเท่าเทียมและมีการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๒. มีแหล่งเรียนรู้ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพให้แก่กลุ่มต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ อปท. ๓. โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ๔. แผนที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น แผนที่เดินดินเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๕. มีกลุ่มเครือข่ายในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทั้งในพื้นที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

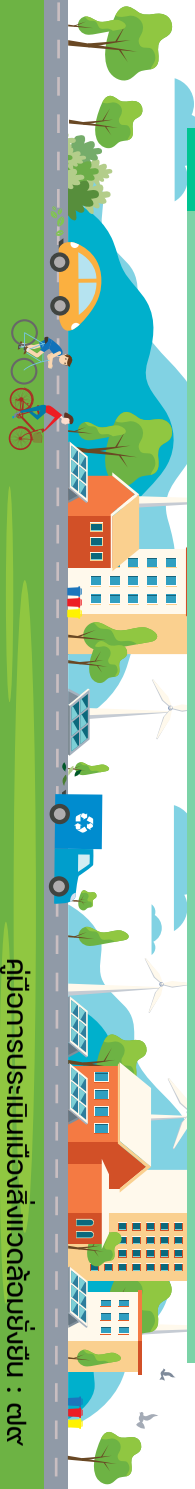

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๑๘ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจรและเหมาะสม	๑. มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรประกอบด้วย ๑.๑ การจัดการณแหล่งกำเนิด (ต้นทาง) ๑.๒ การเก็บรวบรวม/เก็บขนขยะ (กลางทาง) ๑.๓ การกำจัดขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล (ปลายทาง) ๒. การให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย ส่งเสริมการลดปริมาณขยะ การคัดแยกขยะรีไซเคิล ขยะอินทรีย์ ขยะทั่วไป ๓. ขยะอันตรายและขยะติดเชื้อ การนำขยะมูลฝอยไปขาย หรือใช้ประโยชน์ ๔. มีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นระบบและมีความสม่ำเสมอ ๕. มีการจัดการไม่ให้มีขยะมูลฝอยตกค้าง ๖. มีการบริหารจัดการในรูปแบบเครือข่ายเพื่อกระจายภาระบรรทุก ยึดอายุระบบกำจัดและการใช้ทรัพยากรในการบริหารจัดการร่วมกัน เช่น การจัดการขยะในรูปแบบคลัสเตอร์ ๗. มีกระบวนการคัดแยกขยะในขั้นตอนการจัดการขยะกลางทาง ๘. มีการดำเนินกิจกรรมตามนโยบายของรัฐบาล เช่น ๓Rs ประชารัฐ ส่งเสริมการลดการใช้ถุงพลาสติก	๑. ต้องมีระบบรวบรวมเก็บขนขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ (กลางทาง) และกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล (ปลายทาง) โดยอธิบายวิธีการจัดการขยะอย่างละเอียด (วิธีการ/สถานที่/งบประมาณที่ใช้ในการจัดการ) ๒. มีข้อมูลผลการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องชัดเจน มีฐานข้อมูลการจัดการขยะอันประกอบด้วย ๒.๑ ปริมาณขยะมูลฝอยที่ลดลง หรือที่คัดแยกได้เพิ่มขึ้นหรือที่นำกลับมาใช้ประโยชน์มากขึ้น - ขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ - ปริมาณการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟมบรรจุอาหารที่ทำจากวัสดุย่อยสลายยากลดลง ๒.๒ อปท. มีการคัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนที่ต้นทางไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ๒.๓ จำนวนชุมชนหรือจำนวนโรงเรียนปลอดขยะ ๒.๔ มีระบบข้อมูลประเมินปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้จากกิจกรรมการจัดการขยะ	เมืองมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ๑. ประโยชน์ต่างๆ ที่ประชาชนได้รับ เช่น รายได้หรือผลประโยชน์จากการคัดแยกขยะมูลฝอย กองทุนสวัสดิการ ซึ่งต่อยอดมาจากการจัดการขยะมูลฝอย ปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหาร สำหรับปลูกพืชไว้บริโภคในครัวเรือนหรือจำหน่าย ๒. มีแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอย เป็นต้น ๓. มีการใช้จ่ายงบประมาณในการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ค่าเก็บขน ค่ากำจัดมูลฝอยลดลง ช่วยเพิ่มอายุการใช้งานหลุมฝังกลบขยะ ได้พลังงานจากเชื้อเพลิงขยะอินทรีย์ (Biogas) เป็นต้น ๔. ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้จากกิจกรรมการจัดการขยะ

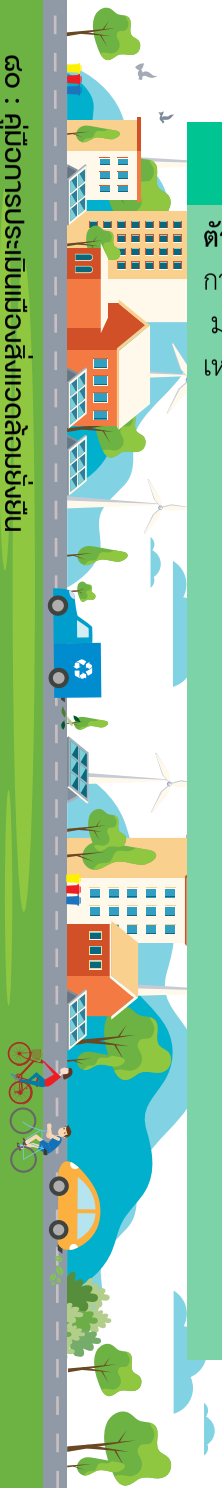

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๑๙ การจัดการน้ำเสีย และมลพิษทางอากาศอย่างเหมาะสม	**๑๙.๑ การจัดการน้ำเสีย**		
	๑. มีกระบวนการเก็บรวมรวมข้อมูล และวิเคราะห์ปัญหามลพิษในพื้นที่อย่างเป็นระบบ ๒. มีแผนงานและกิจกรรมการป้องกันควบคุมและติดตามเฝ้าระวังมลพิษในแหล่งน้ำ ๓. การใช้เทคโนโลยีหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อป้องกันควบคุมและติดตามเฝ้าระวังมลพิษในแหล่งน้ำ ๔. มีกระบวนการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสีย เช่น การให้ข้อมูลความรู้และรณรงค์เรื่องการจัดการน้ำเสีย ณ แหล่งกำเนิด หรือส่งเสริมการลดปริมาณการใช้น้ำในภาคส่วนต่างๆ หรือส่งเสริมการบำบัดน้ำเสียจากครัวเรือน บังคับใช้เทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เกี่ยวข้อง/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล หรือส่งเสริมการลดปริมาณการใช้น้ำในภาคส่วนต่างๆ หรือส่งเสริมการบำบัดน้ำเสียจากครัวเรือน หรือส่งเสริมการติดตั้งถังดักไขมัน หรือมีระบบท่อรวบรวมน้ำเสียที่ครอบคลุมพื้นที่ หรือมีระบบบำบัดน้ำเสียอย่างเหมาะสม หรือนำน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น	๑. มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือการกำจัดน้ำเสียที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ หรือบริบทของเขตเทศบาล/อบต. อาทิ ระบบบำบัดน้ำเสียรวม หรือระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน หรือระบบบำบัดน้ำเสียโดยวิธีธรรมชาติ ๒. มีข้อมูลผลการจัดการน้ำเสีย เช่น ข้อมูลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งของระบบบำบัด ข้อมูลการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ ความถี่ในการตรวจวัดคุณภาพแหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวนครัวเรือนที่ติดตั้ง ๓. ถังดักไขมันจำนวนหรือร้อยละของครัวเรือนที่เชื่อมต่อระบบบำบัดน้ำเสียรวม ผลจากการนำน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดมาใช้ประโยชน์ การดูแลความสะอาดของแหล่งน้ำ ๔. คุณภาพแหล่งน้ำธรรมชาติอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ๕. พื้นที่ให้บริการระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนครอบคลุมพื้นที่ชุมชนมากกว่าร้อยละ ๕๐ ๖. จำนวนเรื่องร้องเรียนปัญหาน้ำเสียลดลง หรือระบบและการจัดการข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปัญหาการจัดการมลพิษด้านน้ำเสียได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ	เมืองมีการจัดการน้ำเสียชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐาน ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ๑. ประโยชน์ต่างๆ ที่ประชาชนได้รับ เช่น ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำที่มีคุณภาพดี เป็นไปตามมาตรฐานเพื่อการอุปโภคบริโภคหรือประโยชน์ เพื่อสันทนาการ เป็นต้น ๒. มีการใช้จ่ายงบประมาณในการจัดการน้ำเสียชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ค่าใช้จ่ายในการบำบัดน้ำเสียชุมชน ค่าใช้จ่ายในการเฝ้าระวังและติดตามคุณภาพน้ำลดลง เป็นต้น ๓. มีเครือข่ายเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ

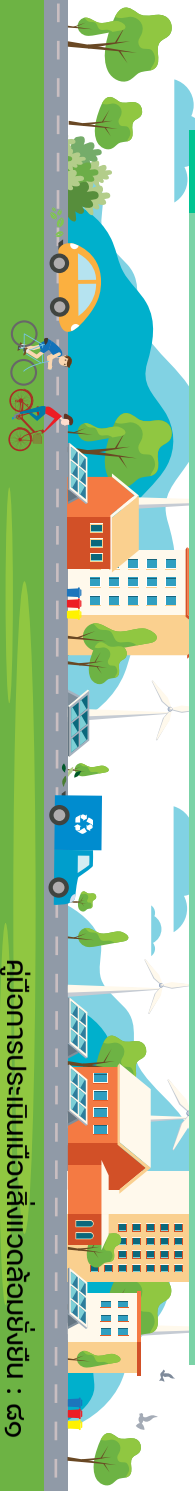

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
	๑๙.๒ มลพิษทางอากาศ		
	๑. มีกระบวนการเก็บรวมรวมข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหามลพิษในพื้นที่อย่างเป็นระบบและถูกต้อง ๒. มีแผนงานและกิจกรรมการป้องกันควบคุมและติดตามเฝ้าระวังคุณภาพอากาศจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ๓. การให้ข้อมูลความรู้และรณรงค์ เรื่อง การลดการปลดปล่อยมลพิษอากาศจากแหล่งกำเนิด (ชุมชนเกษตรกรรม เป็นต้น) ๔. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อป้องกันควบคุมและติดตามเฝ้าระวังมลพิษอากาศ ๕. การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษอากาศ แหล่งกำเนิดมลพิษอากาศ อุตสาหกรรม ยานพาหนะ เกษตรกรรม	๑. มีระบบการป้องกันควบคุมและติดตามเฝ้าระวังคุณภาพอากาศ หรือมีผลการจัดการมลพิษอากาศ ๒. คุณภาพอากาศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ๓. จำนวนเรื่องร้องเรียนปัญหาคุณภาพอากาศลดลงหรือระบบและการจัดการข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปัญหาการจัดการมลพิษด้านอากาศได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ ๔. การเปลี่ยนแปลงรูปแบบกิจกรรมในพื้นที่เพื่อช่วยลดมลพิษทางอากาศ เช่น การทำเกษตรในพื้นที่เป็นเกษตรปลอดการเผา	เมืองมีคุณภาพอากาศที่ดีเป็นไปตามมาตรฐาน ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ๑. อัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจของประชาชนในพื้นที่ลดลง เป็นต้น ๒. มีการใช้จ่ายงบประมาณในการจัดการคุณภาพอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ค่าใช้จ่ายในการเฝ้าระวัง หรือป้องกันลดลง เป็นต้น ๓. ได้เครือข่ายร่วมดำเนินงานเฝ้าระวังคุณภาพอากาศเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๒๐ การอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต	๑. มีการศึกษาสำรวจและวิเคราะห์สัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อประชากร หรือการจัดทำแผนการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียว ๒. ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เช่น การอนุรักษ์ต้นไม้ใหญ่ที่มีอยู่เดิม หรือการปลูกต้นไม้เพิ่มเติมในพื้นที่ หรือสำรวจจัดทำข้อมูลพื้นที่สีเขียว หรือให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาและดูแลรักษาพื้นที่สีเขียว หรือเพิ่มพื้นที่สีเขียวทั้งแนวตั้งและแนวราบ เป็นต้น ๓. มีกิจกรรมส่งเสริมการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่สีเขียวของ อปท. ให้สอดคล้องกับวิถีการดำรงชีวิตของคนในเมืองและการอนุรักษ์ ๔. มีการประเมินผลทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมอันเป็นผลจากการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียว	๑. พื้นที่สีเขียวยั่งยืนในเขตเมืองและชุมชน - ร้อยละ ๑๕ ต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมือง (เทศบาลนครและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ) - ร้อยละ ๒๐ ต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมือง (เทศบาลเมือง) - ร้อยละ ๒๕ ต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินในเมือง (เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล) ๒. ผลการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียว เช่น ขนาดหรือจำนวนพื้นที่สีเขียวที่ได้รับการพัฒนา หรือสัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น หรือร้อยละของพื้นที่สีเขียวต่อพื้นที่เมืองเพิ่มขึ้นหรือระบบข้อมูลปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้จากกิจกรรมการเพิ่มหรืออนุรักษ์พื้นที่สีเขียว เป็นต้น ๓. มีกลุ่มหรือเครือข่ายในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ๔. กฎกติกาหรือข้อกำหนดการใช้ประโยชน์พื้นที่สีเขียวหรือป่าชุมชนร่วมกัน	พื้นที่สีเขียวในเมืองเอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ๑. ประโยชน์ต่าง ๆ ที่ประชาชนได้รับ เช่น พัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นสถานที่ที่ประชาชนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ เช่น เป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจและนันทนาการ เป็นแหล่งอาหารของชุมชน เป็นแหล่งท่องเที่ยวของประชาชนทั้งในและนอกเขตพื้นที่ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านธรรมชาติหรือพื้นที่สีเขียว เป็นต้น ๒. มีการใช้จ่ายงบประมาณในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียวอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ค่าบำรุงรักษา ค่าใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาพื้นที่สีเขียว เป็นต้น ๓. เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่เมืองและประชาชน

หมายเหตุ : พื้นที่สีเขียวยั่งยืน หมายถึง พื้นที่สีเขียวที่มีพืชพรรณที่มีความหลากหลายทั้งชนิดและปริมาณ โดยมีไม้ยืนต้นขนาดใหญ่เป็นองค์ประกอบหลัก และได้รับการดูแลบำรุงรักษาให้คงอยู่อย่างยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสมดุลทางระบบนิเวศ เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี สวยงาม ร่มเย็น น่าอยู่ และเพิ่มองค์ประกอบการใช้ประโยชน์ที่ดินทั้งทางตรงและทางอ้อม แก่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในเมืองและชุมชน ผู้มาเยือน ตลอดจนเสริมสร้างเศรษฐกิจของชุมชน (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๒)

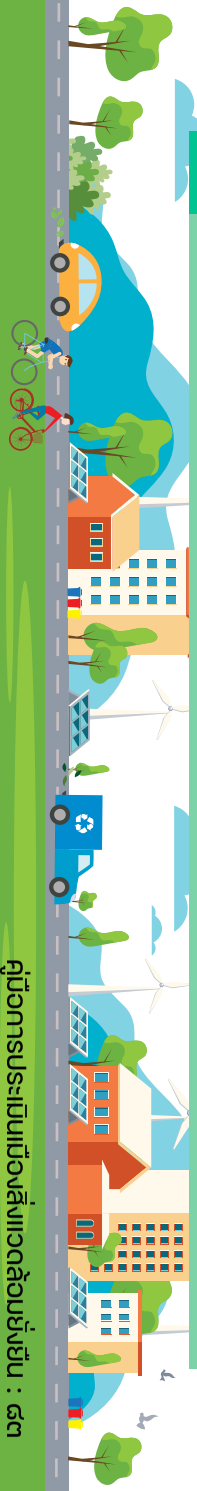

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๒๑ การปรับภูมิทัศน์เมืองให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสอดคล้องกับสภาพเมือง	๑. มีกระบวนการศึกษาวิเคราะห์ สำรวจ วางแผน และออกแบบภูมิทัศน์เมืองที่คำนึงถึงอัตลักษณ์ของเมืองและวิถีชีวิตของคนในเมือง โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ๒. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการปรับภูมิทัศน์เมือง ดูแลรักษาภูมิทัศน์เมืองให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสอดคล้องกับสภาพเมือง เช่น การออกระเบียบการใช้สถานที่ การจัดระเบียบทางเดินเท้า หรือป้าย ๓. มีกิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมจากการปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง ๔. มีการประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนและการใช้ประโยชน์จากการปรับภูมิทัศน์เมือง	๑. ผลการปรับภูมิทัศน์เมือง เช่น จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการปรับปรุงภูมิทัศน์ หรือพื้นที่ที่ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์เป็น Landmark ของเมือง หรือภูมิทัศน์ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว หรือความพึงพอใจต่อการปรับภูมิทัศน์ เป็นต้น ๒. จำนวนประชาชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือจำนวนผู้ใช้ประโยชน์ หรือจำนวนผู้ได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง ๓. โครงการที่เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เพื่อการปรับภูมิทัศน์เมือง ดูแลรักษาภูมิทัศน์เมืองให้มีความสวยงามและเป็นระเบียบเรียบร้อย ๔. จำนวนกิจกรรมการใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ ที่มีความหลากหลาย	เมืองมีภูมิทัศน์ที่เป็นระเบียบเรียบร้อยและมีอัตลักษณ์ของเมือง ส่งผลให้เมืองมีความน่าอยู่ ๑. ประโยชน์ต่างๆ ที่ประชาชนได้รับ เช่น ภูมิทัศน์เมือง มีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยว ภูมิทัศน์เมือง ช่วยเพิ่มพื้นที่สาธารณะหรือใช้เป็นพื้นที่นันทนาการ ภูมิทัศน์เมืองมีส่วนช่วยให้การศึกษา และทำความเข้าใจประวัติศาสตร์เมือง เมืองมีความน่าอยู่ปลอดภัย เป็นต้น ๒. ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการปรับภูมิทัศน์เมือง ๓. สามารถแสดงมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและสังคมจากการพัฒนาภูมิทัศน์เมือง

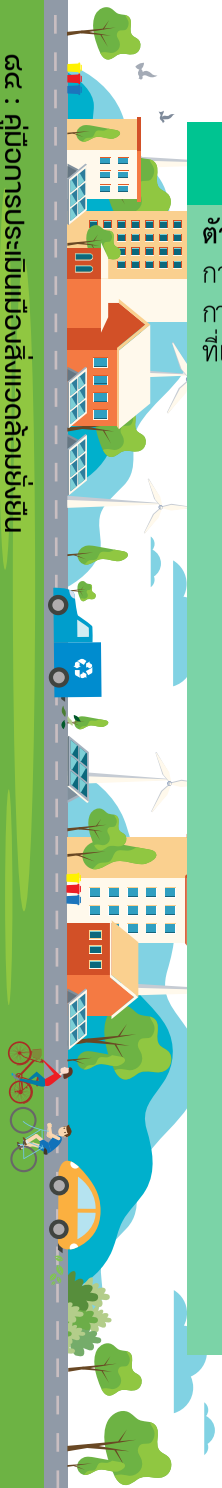

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๒๒ การส่งเสริมการผลิต การบริการและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	๑. เทศบาลดำเนินกิจกรรมด้านการส่งเสริมการผลิต การบริโภคหรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียวการเลือกใช้บริการจ้างเหมาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ๒. จัดทำข้อมูลรายชื่อหน่วยงานและสถานประกอบการในพื้นที่ อาทิ หน่วยงานราชการ สถานประกอบการ ร้านค้า ร้านอาหาร โรงเรียน วัด ฯลฯ เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการส่งเสริม ๓. จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค ถึงความสำคัญของการผลิต การบริการและการบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และประโยชน์ของการรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อม โดยเทศบาล/อบต. อาจจัดกิจกรรมนำร่อง อาทิ ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ให้ความรู้ในการเลือกซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เลือกใช้บริการสถานประกอบการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จัดตลาดนัดสีเขียว ๔. ส่งเสริมให้หน่วยงานและสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการด้านสิ่งแวดล้อมหรือขอการรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อม สินค้าฉลากเขียว สำนักงานสีเขียว วัดและมัสยิดสีเขียว โรงแรมสีเขียว ตลาดสดสีเขียว หรือมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เป็นต้น โดยเทศบาล/อบต. ให้การส่งเสริมในการดำเนินงาน จัดทำเครือข่ายจัดทำ MOU กับหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการ ๕. มีการประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ระดับองค์กร ทั้งเทศบาล/อบต. และสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ	๑. ผลการบริหารงานของเทศบาล/อบต. ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น จำนวนสินค้าหรืองบประมาณในการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว จำนวนครั้งหรือร้อยละในการใช้บริการจ้างเหมาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อม จำนวนการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่ผลิตในพื้นที่ ๒. จำนวนหน่วยงานและสถานประกอบการในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการด้านการผลิตและการให้บริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ สำนักงานสีเขียว โรงแรมสีเขียว ตลาดสดสีเขียว สินค้าฉลากเขียว วัดและมัสยิดสีเขียว หรือมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอื่นๆ อันเป็นผลจากการส่งเสริมของเทศบาล/อบต. ๓. ผลการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น จำนวนครัวเรือนหรือชุมชนที่ทำเกษตรอินทรีย์ หรือจำนวนครัวเรือนที่ร่วมโครงการผักสวนครัวรั้วกินได้ หรือจำนวนครัวเรือนที่ใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ๔. จำนวนหน่วยงานและสถานประกอบการในพื้นที่ได้รับการรับรองด้านการผลิตและการให้บริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ สำนักงานสีเขียว โรงแรมสีเขียว ตลาดสดสีเขียว สินค้าฉลากเขียว วัดและมัสยิดสีเขียว หรือมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอื่นๆ อันเป็นผลมาจากการส่งเสริมของเทศบาล/อบต.	เมืองมีการผลิตการบริการและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่นำไปสู่วิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๑. ประโยชน์ต่างๆ ที่ประชาชนได้รับ เช่น ประชาชนมีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมประชาชนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิตการบริการและการบริโภค ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ๒. แสดงสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นในการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๓. กิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมช่วยให้ปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของเมืองลดลง ๔. เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่เมืองและประชาชน

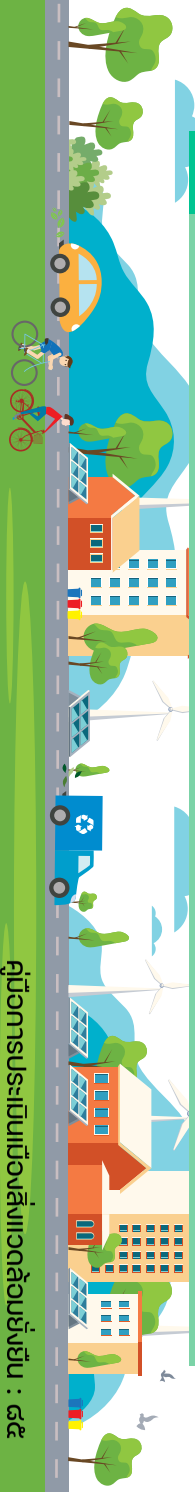

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๒๓ การส่งเสริมการใช้พลังงานและน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ	**การส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ**		
	๑. เทศบาลมีแผนงานและกิจกรรมด้านการใช้และอนุรักษ์พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ๒. การส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน รณรงค์ประหยัดไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง ส่งเสริมการใช้อุปกรณ์ประหยัดไฟฟ้า ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนที่มีศักยภาพในท้องถิ่น เป็นต้น หรือ ๓. มีการประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในระดับองค์กรหรือในระดับเมือง โดยมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง หรือมีการประเมินการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยแนวทางของตนเอง และนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปใช้ประโยชน์ ๔. การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการใช้และอนุรักษ์พลังงาน (ไฟฟ้าและน้ำมัน) อย่างมีประสิทธิภาพขององค์กรสถาบันอื่นที่เข้าดำเนินการในพื้นที่	ผลการส่งเสริมการใช้พลังงาน (ไฟฟ้าและน้ำมัน) อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น รายงานข้อมูลแสดงแนวโน้มการประหยัดไฟฟ้า น้ำมันเชื้อเพลิง (ย้อนหลัง) ในพื้นที่ อปท. และสำนักงานเทศบาล/อบต. หรือจำนวนครัวเรือน หรือสถานประกอบการที่เข้าร่วมกิจกรรมลดการใช้พลังงาน หรือเปลี่ยนมาใช้พลังงานทดแทน หรือประชาชนมีความรู้เข้าใจการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ	เมืองมีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ๑. ประโยชน์ต่างๆ ที่ประชาชนได้รับ เช่น ประชาชนสามารถเลือกใช้พลังงานทางเลือก หรือพลังงานทดแทนได้ ประชาชนหรือหน่วยงานต่างๆ สามารถลดการใช้พลังงานต่างๆ ได้มีแหล่งเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงาน เป็นต้น ๒. มีการใช้จ่ายงบประมาณในการบริหารจัดการพลังงานและน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ๓. การส่งเสริมกิจกรรมการใช้พลังงาน (ไฟฟ้า และน้ำมัน) อย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ลดลง ๔. ประชาชนลดค่าใช้จ่ายในการใช้พลังงาน (ไฟฟ้า)

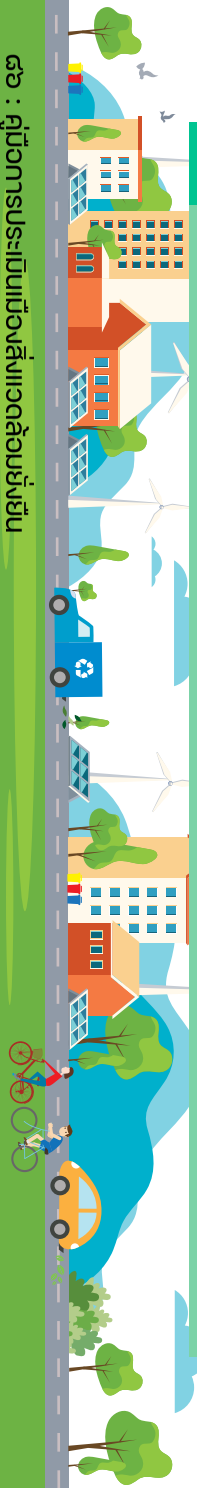

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
	การส่งเสริมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ		
	๑. เทศบาล/อบต. มีแผนงานและกิจกรรมด้านการใช้และอนุรักษ์น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ๒. การส่งเสริมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์น้ำ รณรงค์ประหยัดน้ำ ส่งเสริมการใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำ ๓. มีการสำรวจติดตามประเมินและวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการน้ำ การจัดหาน้ำสะอาด หรือพัฒนาและดูแลแหล่งน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคให้เพียงพอสำหรับประชาชน หรือ ๔. มีการประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในระดับองค์กรหรือในระดับเมือง โดยมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง หรือมีการประเมินการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยแนวทางของตนเองและนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปใช้ประโยชน์ ๕. การส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานด้านการใช้และอนุรักษ์น้ำอย่างมีประสิทธิภาพขององค์กรสถาบันอื่นที่เข้าดำเนินการในพื้นที่	ผลการส่งเสริมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น รายงานข้อมูลแสดงแนวโน้มการประหยัดน้ำประปา (ย้อนหลัง) ในพื้นที่เทศบาล/อบต. และสำนักงานเทศบาล/สำนักงาน อบต. หรือจำนวนครัวเรือน หรือสถานประกอบการที่เข้าร่วมกิจกรรมลดการใช้น้ำหรือเปลี่ยนมาใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำ หรือประชาชนมีความรู้เข้าใจการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ	เมืองมีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ๑. ประโยชน์ต่างๆ ที่ประชาชนได้รับ เช่น ประชาชนหรือหน่วยงานต่างๆ สามารถใช้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีแหล่งเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์น้ำ เป็นต้น ๒. มีการใช้จ่ายงบประมาณในการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ๓. การส่งเสริมกิจกรรมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ลดลง ๔. มีแหล่งน้ำที่สะอาดปลอดภัยอย่างเพียงพอต่อการอุปโภค บริโภคของประชาชน ๕. ประชาชนลดค่าใช้จ่ายในการใช้น้ำ

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมิน
เทศบาลแห่งการเรียนรู้และบริหารจัดการที่ดี	
ตัวชี้วัดที่ ๒๔ การกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ พร้อมแปลงไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม	พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ตามข้อต่อไปนี้ **ด้านการบริหารจัดการ (การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น)** • ความสามารถในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปีตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด • การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น • องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี • ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น • องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำโครงการพัฒนาในแผนพัฒนาท้องถิ่นมาดำเนินการตามแผนฯ โดยใช้เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี/เพิ่มเติม หรือเงินนอกงบประมาณ • การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น (ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ) (Local Sufficiency Economy Plan : LSEP) • แนวทางการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น • การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นในระบบ e-plan
ตัวชี้วัดที่ ๒๕ การพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ	พิจารณาจากผลการประเมินเกณฑ์ประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ตามข้อต่อไปนี้ **ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา (ความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์)** • การดำเนินการตามแผนพัฒนาบุคลากร • การฝึกอบรมบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น • การส่งเสริมพัฒนาความรู้ • การพัฒนาบุคลากรทุกสายงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา (ประสิทธิผลของการบริหารทรัพยากรบุคคล)** • การประเมินผลการฝึกอบรม **ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา (การดำเนินกิจการของสภาท้องถิ่น)** • การพัฒนาความรู้ให้แก่สมาชิกสภาท้องถิ่น

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมิน
ตัวชี้วัดที่ ๒๖ การสร้างองค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยตามข้อต่อไปนี้ **ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา (ประสิทธิผลของการบริหารทรัพยากรบุคคล)** • การสร้างองค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ • การจัดองค์ความรู้ในองค์กร
ตัวชี้วัดที่ ๒๗ การสนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตที่ดี	พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยตามข้อต่อไปนี้ **ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา (คุณภาพชีวิตและความสมดุลของชีวิตกับการทำงาน)** • การประชุมถ่ายทอดนโยบายแนวทางการปฏิบัติงานผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ • การทำงานขององค์กร • การตรวจประเมินความพึงพอใจและแรงจูงใจ • การจัดสถานที่ทำงาน • จำนวนกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีให้กับบุคลากรในองค์กร
ตัวชี้วัดที่ ๒๘ การส่งเสริมให้ผู้บริหารและบุคลากรมีคุณธรรมจริยธรรม ในการบริหารและทำงานตามมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยตามข้อต่อไปนี้ **ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา (ความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์)** • การดำเนินกิจกรรมด้านมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรม • การจัดทำโครงการด้านมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรม • การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการป้องกันการกระทำผิดจริยธรรม **ด้านธรรมาภิบาล (นโยบายและกิจกรรม)** • องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำแผน/แนวทาง เพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือการส่งเสริมความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น • กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ เพื่อการสร้างความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล • ช่องทางที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ เพื่อสื่อสารประชาสัมพันธ์การใช้ความสำคัญกับการสร้างความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น • กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสนับสนุน หรือยกย่องบุคคลต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรม • องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้าร่วมการประกวดเพื่อรับรางวัลด้านธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีด้านคุณธรรมจริยธรรม ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานต่างๆ

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมิน
ตัวชี้วัดที่ ๒๙ การมีกระบวนการตอบสนองต่อการให้บริการขอรับบริการและจัดการข้อร้องเรียนของระชาชนอย่างครบถ้วนเป็นระบบ	พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา) ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยตามข้อต่อไปนี้ **ด้านการบริหารจัดการ (ข้อร้องเรียน)** • ร้อยละของข้อร้องเรียนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการสำเร็จลุล่วง • ร้อยละของข้อร้องเรียนที่มาจากศูนย์ดำรงธรรมที่ดำเนินการสำเร็จลุล่วง **ด้านการบริหารจัดการ (บริการประชาชน)** • การอำนวยความสะดวกในการบริหารประชาชน • ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่จะติดต่อสอบถาม หรือขอข้อมูล หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น • การประเมินความพึงพอใจของประชาชน ณ จุดบริการ **ด้านการบริหารจัดการ (การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน)** • มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือโทรคมนาคมเพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน • มีการบริการเชิงรุกเพื่อบริการประชาชน **ด้านธรรมาภิบาล (มาตรฐานการให้บริการและการมีระบบ/กลไกการจัดการกับข้อร้องเรียน)** • การจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนฯ ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ • การจัดช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน • มีระบบกลไกจัดการกับเรื่องร้องเรียน • การพิจารณาวินิจฉัยการร้องเรียนร้องทุกข์โดยเร็ว
ตัวชี้วัดที่ ๓๐ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของเทศบาล	พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยตามข้อต่อไปนี้ **ด้านธรรมาภิบาล (การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและการมีส่วนร่วม)** • การดำเนินงานของศูนย์ข้อมูลข่าวสาร • ช่องทางประจำสำหรับเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมิน
ตัวชี้วัดที่ ๓๑ ความร่วมมือในการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่น	พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทยตามข้อต่อไปนี้ **ด้านการบริหารจัดการ (การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน)** • องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีโครงการซึ่งได้บูรณาการการปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น หรือร่วมกับหน่วยงานอื่นในรอบปีที่ผ่านมา
ตัวชี้วัดที่ ๓๒ การจัดเก็บรายได้ให้ได้ตามเป้าหมาย การลดรายจ่าย หรือความพยายามในการหารายได้อื่น	พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยตามข้อต่อไปนี้ **ด้านการบริหารการเงินและการคลัง (การจัดเก็บรายได้)** • มีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นและได้มีการจัดเก็บตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ • การรายงานสถิติการคลังท้องถิ่นประจำปีงบประมาณในปีที่ผ่านมาภายในระยะเวลาที่กำหนดสิ้นปีงบประมาณที่ผ่านมา • การประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บภาษี • การจัดทำแผนที่แม่บท • ผลการคัดลอกข้อมูลที่ดิน • ผลการสำรวจข้อมูลภาคสนาม • การนำทะเบียนทรัพย์สิน (ผ.ท.๔) และทะเบียนคุมผู้ชำระภาษี (ผ.ท.๕) ไปใช้เป็นข้อมูลในการประเมินภาษี • การปรับปรุงข้อมูลทะเบียนทรัพย์สิน (ผ.ท.๔) เป็นปัจจุบัน • การปรับปรุงข้อมูลแผนที่ภาษี (ผ.ท.๗) เป็นปัจจุบัน • อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เสียภาษีโรงเรือนและที่ดินภาษีป้ายและภาษีบำรุงท้องที่ • อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เสียค่าธรรมเนียมและใบอนุญาตตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ • อปท.มีลูกหนี้ค้างชำระภาษีเกินกว่า ๓ ปี เป็นอัตราร้อยละของผู้ชำระภาษีในปัจจุบัน • อปท.มีลูกหนี้ค้างชำระภาษีลดลงจากปีที่ผ่านมาเป็นอัตราร้อยละ **ด้านการบริหารการเงินและการคลัง (การพัสดุและการเพิ่มขึ้นของรายได้)** • การประหยัดงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีการจัดซื้อจัดจ้างทุกวิธี และมีเงินเหลือจ่ายจากการจัดซื้อจัดจ้าง • การเพิ่มขึ้นโดยรวมของจำนวนเงินภาษีโรงเรือนและที่ดินภาษีป้ายภาษีบำรุงท้องที่ • การเพิ่มขึ้นโดยรวมของจำนวนเงินค่าธรรมเนียมและใบอนุญาตตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ • สัดส่วนจำนวนเงินภาษีโรงเรือนและที่ดินภาษีป้ายภาษีบำรุงท้องที่ค่าธรรมเนียม และใบอนุญาตตาม พ.ร.บ.การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่จัดเก็บได้โดยรวมต่อจำนวนเงินผู้ที่อยู่ในข่ายต้องชำระภาษีทั้งหมดในปีงบประมาณที่ผ่านมา

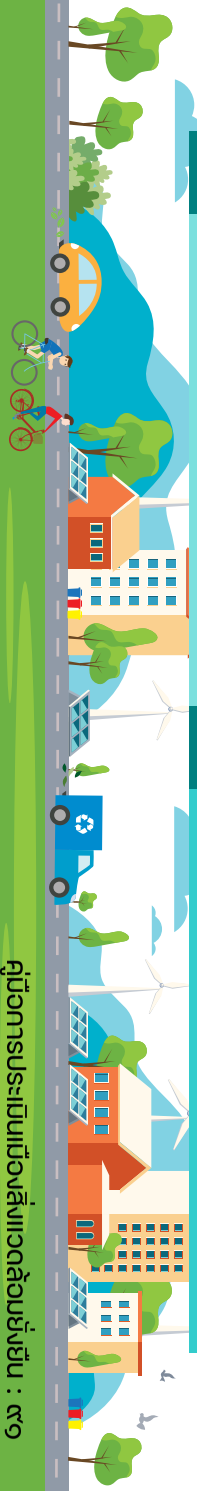

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมิน
ตัวชี้วัดที่ ๓๓ ความพยายามในการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามที่คาดการณ์และมีเหตุผลอันควรในการโอนงบประมาณ	พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยตามข้อต่อไปนี้ **ด้านการบริหารการเงินและการคลัง (การจัดทำงบประมาณและการบริหารการเงินและการบัญชี)** • การตั้งงบประมาณรายจ่ายหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ในปีงบประมาณที่ผ่านมาในเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล • การโอนงบประมาณรายจ่ายประจำปีข้ามหมวด • อปท. เบิกจ่ายเงินงบประมาณในเทศบัญญัติ/ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลงบประมาณรายจ่ายประจำปีในปีงบประมาณที่ผ่านมา • อปท. มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินต่อหน่วยงานคลังทุกไตรมาส และเบิกจ่ายเงิน ๔ ประเภท (ค่าตอบแทน, ค่าใช้สอย, ค่าวัสดุ, ค่าครุภัณฑ์ที่ดิน และสิ่งปลูกสร้าง) เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายเงิน • การกันเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม กรณียังไม่ก่อหนี้ผูกพันในหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง เป็นอัตราร้อยละของงบประมาณรายจ่ายประจำปี และงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม • การวางฎีกาเบิกจ่ายเงินของหน่วยงานผู้เบิกอย่างช้าไม่เกิน ๕ วัน นับจากวันที่ได้ตรวจรับทรัพย์สินหรือตรวจรับงานถูกต้อง • การใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน สิ่งก่อสร้าง ที่มิใช่รายจ่ายประจำพิจารณาจากการเบิกจ่ายปีงบประมาณที่ผ่านมา

ตัวชี้วัด	กระบวนการ (๑๐ คะแนน)	ผลผลิต (๗ คะแนน)	ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)
ตัวชี้วัดที่ ๓๔ นวัตกรรมการพัฒนาเมือง	๑. มีกระบวนการวิเคราะห์สภาพปัญหาบริบท และความต้องการของ อปท. ๒. มีโครงการหรือกิจกรรมที่เทศบาล/อบต. ดำเนินการตามหลักบูรณาการ มีความเฉพาะตัว เป็นนวัตกรรมการพัฒนาเมืองด้านต่าง ๆ ที่ถูกคิดค้น หรือปรับใช้หรือทดลองใช้ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาบริบท และความต้องการของท้องถิ่นและสถานการณ์การพัฒนาของเทศบาล/อบต. โดยนวัตกรรมต้องอยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์ กระบวนการ บริการ หรือโมเดลธุรกิจ อย่างใดอย่างหนึ่ง ๓. มีการประเมินผลการใช้นวัตกรรมในการพัฒนาเมืองร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง	ผลสำเร็จที่เกิดจากการใช้นวัตกรรม เช่น ประโยชน์ที่เกิดขึ้น จำนวนผู้ใช้ หรือผู้ได้รับประโยชน์ จำนวนนวัตกรรม หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมนั้น ๆ เป็นต้น	นวัตกรรมถูกนำไปขยายผล หรือพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคม

๔

การส่งผลงาน
เข้าร่วมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

๔ การส่งผลงานเข้าร่วม การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เป็นการประเมินทั้งกระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต และผลลัพธ์ที่ อปท. ได้ลงมือทำแล้ว และผลงานนั้น ส่งผลต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญต่อการแสดงผลงานที่ชัดเจนทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมถึงความยั่งยืนของการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาเมือง

การจัดส่งผลงานเข้าร่วมการประเมินฯ อปท. ควรศึกษาข้อมูลในคู่มือนี้โดยละเอียด และดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนด

นำเข้าข้อมูล

ในระบบการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนด้วยตนเอง (Self Assessment Report: SAR) ให้ครบถ้วน ได้ที่ sar.deqp.go.th

แนบเอกสาร

ตามที่ระบุรายตัวชี้วัดทั้งเอกสารบังคับและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในระบบการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนด้วยตนเอง (SAR)

บันทึกข้อมูลให้สมบูรณ์

๔.๑ วิธีการส่งผลงานเข้าร่วมประเมิน

- นำเข้าข้อมูลในระบบการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนด้วยตนเอง (SAR) ทั้งข้อมูลหน่วยงานและข้อมูลฐานด้านการพัฒนาเมือง รวมทั้งประเมินตนเองรายตัวชี้วัดให้ครบถ้วน ได้ที่ http://sar.deqp.go.th
- จัดเตรียมข้อมูลและหลักฐานประกอบที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด โดยคัดเลือกผลงานเด่นที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด และสรุปข้อมูลรายงานตามแบบฟอร์มที่กำหนดด้วยการพิมพ์ โดยแสดงให้เห็นถึงเหตุผลความจำเป็นในการดำเนินงานโครงการโดยสังเขป วัตถุประสงค์ เป้าหมายกระบวนการดำเนินงานและผลการดำเนินงานที่ชัดเจน (สำหรับกรณีเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแนบในระบบการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนด้วยตนเอง (SAR)
- แนบเอกสารตามที่ระบุรายตัวชี้วัดทั้งเอกสารบังคับและเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในระบบการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนด้วยตนเอง (SAR)
- บันทึกข้อมูลให้สมบูรณ์
- กรณีมีข้อสงสัย หรือต้องการคำแนะนำ สามารถสอบถามได้จากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดได้ในเบื้องต้น

สำหรับแบบรายงานข้อมูล และข้อมูลอื่นๆ
สามารถดาวน์โหลดได้จาก QR Code ดังนี้

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
www.deqp.go.th

๔.๒ ข้อแนะนำในการส่งผลงานเข้าร่วมประเมิน

การเข้าร่วมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนนั้น นอกเหนือจากการนำเข้าข้อมูลและการประเมินตนเองในระบบการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนด้วยตนเอง (SAR) พร้อมแนบเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว จำเป็นต้องมีการพัฒนากระบวนการทำงานของ อปท. ให้เป็นระบบ นับตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินโครงการและกิจกรรมต่างๆ การประเมินผล ตลอดจนการจัดเก็บข้อมูลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบดังนี้

๑. ซักซ้อมความเข้าใจของทีมงานในกระบวนการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนและตัวชี้วัด

๒. กรอกแบบรายงานสรุปข้อมูล อปท.ต้องรายงานข้อมูลที่เป็นจริงเท่านั้น โดยควรมอบหมายให้คณะทำงานแต่ละคน รวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทำการสรุปข้อมูลและสรุปผลการดำเนินงานแต่ละตัวชี้วัด จัดพิมพ์ลงในแบบรายงานสรุปข้อมูลด้วยเนื้อหาที่กระชับ ชัดเจน และสอดคล้องกับตัวชี้วัดนั้นๆ โดยสามารถเพิ่มพื้นที่ในการรายงานข้อมูลได้ตามความเหมาะสม

๓. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและเอกสารแนบ ก่อนนำเข้าข้อมูลในระบบการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนด้วยตนเอง (SAR) คณะทำงานควรมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยกันตรวจสอบความสมบูรณ์และครบถ้วนของข้อมูลและเอกสารแนบ

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม

กลุ่มส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เลขที่ ๔๙ ซอย ๓๐ ถนนพระราม ๖ แขวงพญาไทย เขตพญาไทย กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

๐ ๒๒๙๘ ๕๖๕๒

๐ ๒๒๙๘ ๕๖๕๐

E-mail: deqp_la21@live.com

www.deqp.go.th

แสกนเพื่อดาวน์โหลด

คู่มือการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

แบบตอบรับ
เข้าร่วมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ประจำปี ๒๕๖๖

.....

๑. ข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ชื่อ เทศบาล/อบต. .....
ที่อยู่ .....
.....
.....
โทรศัพท์ ..... โทรสาร .....

๒. ข้อมูลประกอบการตอบรับเข้าร่วมการประเมิน

☐ สมัครเข้าร่วมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

ประวัติการส่งผลงาน

☐ เคยส่งผลงานเข้าร่วมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เมื่อปี .....

☐ ไม่เคยส่งผลงาน

☐ ไม่เข้าร่วม เนื่องจาก .....

๓. ข้อมูลการติดต่อประสานงาน

ผู้ประสานงาน

๑. ชื่อ-สกุล ..... ตำแหน่ง .....
โทรศัพท์ ..... อีเมล์ .....
๒. ชื่อ-สกุล ..... ตำแหน่ง .....
โทรศัพท์ ..... อีเมล์ .....

ลงชื่อ .....

(ผู้บริหารเทศบาล/อบต.) (.....)

ตำแหน่ง .....

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ๒๕๖๕

หมายเหตุ : โปรดลงนามแนบท้ายแบบตอบรับเข้าร่วมการประเมินโดยผู้บริหาร

กรุณาส่งแบบตอบรับไปยังสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปัตตานี
ภายในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ตามช่องทาง ดังนี้

๑. ทาง e-mail : **envpattani3031@gmail.com**
๒. ทางไลน์ ad id : **ddn419**

ติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่เพิ่มเติม ได้ที่

จ.ท. อมรเทพ รักษ์จิตร ตำแหน่ง นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ โทร ๐๘๓-๑๙๑-๘๑๕๑
นายเด่นดนัย อันอตับ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป โทร ๐๘๑-๘๙๘-๙๘๖๙